

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

OVER
GEHEEL INDIË
DRINKT MEN
E. KIDERLEN'S
JENEVER
IN VIERKANTE FLESSCHEN (POTTEN)
MERK: **DE VRYBUI TER**
(TJAP TOEWAN)
IN INDIË WAS HET STEEDS UW MERK
EN NU IN HOLLAND?
OOK DAAR VERKRYGBAAR
VRAAGT BY UW LEVERANCIER EN ZOO NOODIG BY ONS
DISTILLATEURS: NEDERLANDSCHE STOOMBRANDERY
& DISTILLEERDERY 1/4 E. KIDERLEN.
NOORDVEST 37, SCHIEDAM.

IN NED. OOST-INDIË
UITSLUITEND GEIMPORTEERD
DOOR GEO. WEHRY & CO.

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

Hoogere Burgerschool
5-JARIGEN CURSUS
(met voorbereidingsklassen)
„Instituut WULLINGS”
- VOORSCHOTEN -

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923 is de afd. H. B. S. in Sept. 1924 na een gemeenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst in TWEE AFDEELINGEN:

a. Wis- en Natuurkundige afdeling
met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S. 5-jarigen cursus (art. 57b).

b. Litterair Economische afdeling
met het Eind-examen H. B. S. 5-jarigen cursus bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923.

Kost- en Schoolgeld f1800.-, f2000.-
Tot heden slaagden:

253	leert. v. Eindex. H. B. S. 5-j. c.
In Juli 1924 24	„ (v/d 24) „ „ „ „
In Juli 1925 21	„ (v/d 23) „ „ „ „

Bij de instelling van het School-Eindexamen werd het Instituut WULLINGS in 1921 aangewezen als een H. B. S. met 5-jarigen cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1925.
De Directeur: H. WULLINGS

Instituut R. KUYPER
Amsterdam R. Vinkleskade 61
comb. mond. en schriftelijke opleiding, met club- en
swaatslessen in alle hoofdplaatsen.

M.O. Staatsinrichting
o. Staath. h. kunde, alle acten Boekhouden (ook Staats-
lijkdiplooma) Gemeenteadministratie. Ook studiege-
heugheid voor hen die geen examen wenschen te doen.
respectus met examenresultaten, aanbevelingen en op-
pave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede
nietes op aanvraag kosteloos.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”
Telefoon 32739 Postrekening 69868
Weimarstraat 63, Den Haag. 5171
In de onmiddellijke nabijheid van de Electriche
tramlijnen 3, 5 en 12.

GEVESTIGD
FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD
voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.
BATAVIA-SOERABAIJA.
LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.
TELEPHOON 33770.
'S-GRAVENHAGE.

Accountantskantoor VAN LINGE
Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922
Vertegenwoordiging in Ned.-Indië: 5187
ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)

BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië

E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ „
J. O. KOLKMEIJER,
Oud-Insp. van Financiën in Ned.-Indië.
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

WEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN
Wemabonementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.
verlangen Zout-, Zee- en Denneniofbaden.

CIVIELE EN MILITAIRE
**INDISCHE
UITRUSTINGEN**

Witte Pakken f 9.50
en hooger 5000

HET UITRUSTINGENHUIS
DEVENTER TEL. 400

Gefillustreerde Catalogus
op aanvraag
zonder eenige verplichting

Voor jongedames met diploma M. U. L. O., H. B. S. of Gymnasium bestaat gelegenheid om opgeleid te worden tot

PARTICULIER SECRETARESSE

Spreekuur dagelijks 10-12, 2-4 en 8-9. Prospectus gratis ook voor de afdelingen
HANDELSDAGSCHOOL, TYPEN, STENO, TALEN, BOEKHOUDEN. Instituut

SCHOEVEERS Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
Telefoon 52594

INHOUD: Een bijdrage tot de kennis van het spoorwegwezen op het eiland Sumatra, door Mr. P. A. F. Blom. — De kendaoeri's van Makal en Rante Pao en de „onrustbarende toeneming der bevolking van Indonesië, door H. F. Tillema. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Int. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afd.: Amsterdam. — Mededeelingen: I. Van het Dag. Bestuur, II. Van de Redactie, III. Van het Inform.-Bureau. — Mutatiestaat van 7 tot 14 April.

hare lijnen tot Indisch normaal spoorbreedte te brengen, doch dan moest het Gouvernement onkosten van den omhouw betalen; begripelijk wijze ging men op dit aanbod niet in.

Bestaat nu de mogelijkheid van al die naring voor Sumatra? Al dadelijk kan gezegd worden, wat er in het begin van de 19e eeuw op Sum bestond, uitsluitend ontstaan is uit opportunistische redenen. In het hoog Noord van de Atjeh-tram een breedte van 0.75 M., ten slotte uitgebreid een lengte van 511 K.M., was noodig voor de ficatie van Atjeh; en het daaraan sluitende Deli met zijn Indisch normaalspoorbreedte was ont om Deli's kostbare producten naar Belawan af te voeren, terwijl eindelijk het Staatsnet op matra's Westkust met normaal breedte noodig na het vinden van steenkolen aan de Ombil de Padangsche Bovenlanden, die naar de kust voerd moesten worden.

In het begin dezer eeuw begon nu bij het vernement het denkbeeld post te vatten, dat systematisch opgezet spoorwegplan voor Sum niet langer uithijven kon. Hoe dit in elkaar zitten, was principieel nogal gemakkelijk stellen. De langgerekte vorm van Sumatra met Barisangebergte als ruggegraat loopende op Westelijk een derde gedeelte, de breedte vlaten Oosten daarvan, waardoor de rivieren van naar Oost stroomden, voerden vanzelf tot de lijn, loopende aan den zoom der Oostelijke vlaten en aan den voet van de uitloopers van het Barisangebergte van Teloek Betoeng in het Zuiden Medan in het Noorden, waar de verticale vorm gedooft, dat Koeta Radja als Noordelijke terminus dienst doen, nog daar gelaten het verscheidene spoorbreedte (die, als men ingewijden geloof mag, gemakkelijk gelijk te maken is) der r binding, die er tusschen beide plaatsen reeds staat. Zoo werd dan vanzelf de aandacht gev voor een lijn Teloek Betoeng—Medan.

Voor dat men echter tot een spoorwegverbin kon overgaan, moest er nog een harde strijd schen Buitenzorg en het Plein gevoerd worden de vraag of 10. de Staat de verkenning zelve verrichten en 20. of de spoorwegaanleg aan het ticulier initiatief overgelaten moest worden. Minister van Koloniën gaf spoedig toe in de aangelegenheid en kon de ingenieur Ligtvoet 1902 de verkenning in Zuid-Sumatra beginnen, tweede punt echter gaf, gelet op eenige ser concessie-vragers, meer moeilijkheden, doch dezen, afgeschrikt door de voorwaarden, geen zagen om de geldmarkt voor spoorwegaanleg Zuid-Sumatra te interesseeren, won Indië op dit opzicht het pleit en kon de Indische Reg nu handelend optreden.

II.

Wat was nu het resultaat van Ligtvoet's ver nening, neergelegd in zijn rapport, in 1901 ver nen onder den naam van „Spoorwegverkenning Zuid-Sumatra." Ligtvoet kwam tot de conclus zijn werk, dat aangelegd dienden te worden:

a. een lijn van Teloek Betoeng over Banten Moeara Enim en vandaar over Tebing Tinggi, pahiang naar de hoofdplaats Benkoelen;

b. een lijn van Banten uit naar Palembang totaal 922 K.M. lang.

Derhalve zou op de stamlijn Banten aan Koming gelegen, het knooppunt worden van Staatsspoorlijnen van Teloek Betoeng naar Mo Benkoelen en naar Palembang.

Van de geprojecteerde zijlijnen verdient aandacht die van Tebing Tinggi over Moeara naar Moeara Klingi, omdat in een later ra over den aanleg van Staatsspoorwegen in Sumatra door den Hoofdingenieur Richter dez werd gedacht als uitbouw naar Midden-Suma

Na de verschijning van Ligtvoet's werk, werd afgewikkeld de beslissing over het principe

Een bijdrage tot de kennis van het spoorwegwezen op het eiland Sumatra

door
Mr. P. A. F. BLOM.

I.

Een blik op de kaart van Sumatra doet ons zien, hoe arm aan spoor- en tramwegen dit eiland is. Niettegenstaande het onmogelijk is om een parallel te trekken met Java, is het op dat eiland ook al geen rozengeur en maneschijn, als ik op dit gebied van dit aardsche beeld mag reppen; immers in het Staatsnet zit in dat deel van Insulinde een bedenkelijke moot, n.l. de Nederlandsch-Indische Spoorweg (N. I. S.) in het midden van het eiland, dat van Europeesch normaalspoor (1.42 M.) voorzien, absoluut niet past tusschen het net der Staatsspoorwegen, dat een smaller spoorbreedte kent (1.067 M., z.g.n. Indisch normaalspoor). Historisch is dit te verklaren. In het midden der 19e eeuw zat toch in Indië het denkbeeld voor, dat van Regeeringswege allerminst spoorwegaanleg op zijn plaats was en het gevolg was dan ook, dat het particulier initiatief de zaak ging opzetten, onder rente-garantie van het Gouvernement. Ongelukkigerwijze begon men de lijn Semarang-Vorstenlanden met een verkeerde spoorbreedte, die voor Europa dienstig, achteraf zou blijken voor Java allerminst geschikt te zijn, toen de Indische Regeering te laat inzag, dat op haar de taak rustte om het spoorwegwezen overeind te zetten en bleek, dat, gelet op den vertikalen vorm van meergenoemd eiland, een spoorbreedte van 1.067 M. de meest geëigende was. Behalve dan op Midden-Java had de N. I. S. zich ook genesteld op het vette lijntje Tandjong Priok—Batavia—Buitenzorg, hetwelk van Indisch normaalspoor was voorzien, daar de N. I. S. toen ook de fout had ingezien en was dus hier het kwaad, eenmaal in Midden-Java gesticht, vermeden. Wij kregen dus den toestand, dat de Indische Staat, zijn net uitbouwende van uit West- en Oost-Java, ten slotte in Djogjakarta en Soerakarta tegen het N. I. S.-net aanbotste en hier een gebiedend halt werd toegeroepen aan het bestuur der Staatsspoorwegen, daar de bespottelijke voorwaarden, waaronder de N. I. S. concessie gekregen had, o.m. inhield, dat aanleg tusschen beide genoemde plaatsen, door wien dan ook, practisch uitgesloten was. De ellende bleek toen eerst goed, doorgaand verkeer was niet mogelijk, tweemaal overladen van al het goed en de passagiers konden tweemaal overstappen. Men ging toen, wat ik destijds in het Soerabayasch Handelsblad genoemd heb, over tot het sluiten onder het bewind van Minister van Dedem van het gouden railcontract, wat alleen der N. I. S. voordeel verschafte, doch de S. S. niets dan het naakte en simpele feit, dat hare treinen zonder eenige inkomsten met nog maar matige snelheid (45 K.M. per uur) tusschen beide plaatsen zouden mogen rijden, waartoe dan op kosten van den Staat voor de N. I. S. een derde rail werd gelegd en zoo werd dan langs een kwetsbare lijn het geheele verkeer van Oost naar West en omgekeerd geleid. Weliswaar heeft de N. I. S. eenige jaren geleden voorgesteld om ook

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIDDEL
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a
DEN HAAG

TELEPHOON
14427

Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER
ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
WITTE DE WITSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
Onze Bureaux tellen onder hare cliënten de grootste zaken van Den Haag

ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

A. SCHRÖDER & CO.
GROENMARKT 25, 26, 28
'S-GRAVENHAGE

GROOTE SORTERING:
**GEKLEURDE
MADRAS-GORDIJNEN**

FRANSCH EN ENGELSCH
CRETONNES
DE NIEUWSTE GENRES

ONZE COLLECTIE
**WASCHECHTE
TAFELKLEEDEN**
IS ONGEËVENAARD

J. L. DEBIJE : DEN HAAG
Weimarstraat 171 A en B Telefoon 353

IJzerwaren, Gereedschappen
voor Vaklieden - Amateurs
Verzending naar de Tropen onder garan

ANNO 1674
MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE
 VAN DE
STOOMWASSCHERY
 1/2 **BYVOET & ZON**
BLOEMENDAAL
 TEL. 22016. TEL. 22016.

5092

ontworpen lijnen door den Staat zouden worden aangelegd, dan wel of dit aan het particulier initiatief moest worden overgelaten, doch, gelijk gezegd, draaide het er ten slotte op uit, dat het denkbeeld van Indië om uitsluitend Staatsaanleg in Zuid-Sumatra toe te laten, aan het Plein werd goedgekeurd. Daarmee was de weg gebaad tot verderen arbeid aan Regeeringswege. Om dienzelfden tijd (1907) werd nu besloten tot terreinverkenning en het ontwerpen van een spoorwegplan voor Midden-Sumatra, welke werkzaamheden aan den reeds genoemden ingenieur Ligtfoot met als medewerker ingenieur van Zuylen werden opgedragen. Doch eerst willen wij terugkeeren tot de spoorwegopname, hoewel later uitgevoerd, in Zuid Sumatra, om dan na te gaan, welke denkbeelden voor Midden-Sumatra zijn uitgewerkt.

III.

Dat de hoofdplaats Palembang een plaats in het toekomstige spoorwegnet zou innemen, was vanzelf sprekend, maar daarnaast mocht het mijnbouwcentrum Moeara Enim met zijn toen nog onontgonnen kolenbeddingen niet vergeten worden: de lijn Palembang—Moeara Enim opende perspectieven voor een belangrijken afvoer van kolen naar de zeehaven Palembang en men kon vooruit berekenen, dat deze lijn dadelijk rentegevend zou zijn. En waar er nog concessieaanvragen over deze lijn liepen, trachtte men van uit Indië dan ook te recht in het licht te stellen, dat het niet aanging om deze lijn in handen te geven van particulieren, wat een Sumatraansch Solo-Djogja tusschen de verdere lijnen, die ontworpen en stellig uitgevoerd zouden worden, betekenen zou.

Zuid-Sumatra is dan ook gespaard gebleven, dank zij het vasthouden van de Indische Regeering, voor een dergelijken blunder. Tot welke uitkomst is nu Richter is zijn verslag gekomen? Dat op grond van de eischen, die de tegenwoordige, als ook de later te verwachten handelsbeweging en verkeersrichting in het Oostelijke vlakke deel van Zuid-Sumatra stelt, er naast de lijn Palembang—Moeara Enim aangelegd dienen te worden:

1°. een verbinding van Teloek Betoeng naar Palembang in Noordelijke richting, en

2°. een zooveel mogelijk rechtstreeksche verbinding van Teloek Betoeng met Moeara Enim,

welke verbindingen alle vlaktelijnen moeten zijn, geleid op de groote beteekenis, die deze spoorweg in de toekomst voor het verkeer zal hebben en voorts op de omstandigheid, dat de belangrijke plaatsen, die het zullen worden, in economisch opzicht in de vlakte of alleen op geringe hoogte boven zeepeil liggen. Nu rees echter een groot bezwaar, n.l. dat de stamlijn rechtstreeks over Moeara Doea en Moeara Enim niet gelegd kan worden als vlaktelijn, daar deze plaatsen van elkander gescheiden zijn door vooruitspringende heuvellanden. De 160 K.M. lange lijn Palembang—Moeara Enim, die ook vlaktelijn is, zou volgens Richter moeten loopen langs den rechteroever van de Lematang om de uitloopers van het heuvelland tusschen de Ogan en de Lematang met zijn grillige vormen en diepe ravijnen te vermijden. Een verbinding echter van Moeara Enim met Batoe Radja is steeds in alle concessieaanvragen en ook in het rapport Ligtfoot naar voren geschoven en zal nu, waar rechtstreeksche verbinding onmogelijk blijkt, langs een omweg tot stand gebracht dienen te worden.

Wij laten nu de aftakkingen, door Richter opgenomen, behalve dan die van Moeara Enim uitgaande, die vanzelf in behandeling komt, rusten, tusschen Richter heeft zich ook afgevraagd, waar de aansluiting van het Zuid-Sumatraansch met het Midden-Sumatraansch net plaats te vinden? Van Palembang uit langs den weg, die de waterscheiding tusschen de Moesi en de Lalang vormt, dan wel van Moeara Enim uit of van een

geschikt punt tusschen beide voornoemde plaatsen? De toekomst zou het leeren en in dit opzicht is er reeds tekening, gelijk wij hieronder zullen zien.

Hoe had men zich nu den loop van de stam- of hoofdlijn gedacht? De Directeur der Burgerlijke Openbare Werken dacht zich de lijn van T. Betoeng uitgaande in recht Noordelijke richting te doen loopen naar Goenoeng Soegih, vervolgens Westwaarts naar Kota Boemi en dan weer zwaaiende tot zij in Noordelijke richting zou loopen naar Poeloe Batoe, Batoe Radja naar Moeara Enim, vandaar langs Lahat, Pagar Alam, Kepahiang verder naar Benkoelen, terwijl dan van Moeara Enim een verbinding naar Palembang zou komen, derhalve de hoofdplaats kwam aan een zijverbinding te liggen. Ligtfoot nu veranderde in zijn rapport niet heel veel daaraan, doch liet echter de lijn niet over G. Soegih meer loopen, doch gaf ze al dadelijk de richting, die zij in werkelijkheid dan ook gekregen heeft, n.l. over Tegineneng, Koeta Boemi, Kota Negara, P. Batoe naar Banten aan de Komeriing en zoo naar Moeara Enim, gelijk het vorige plan aangaf, doch nu zou de aftakking naar Palembang niet van Moeara Enim plaats vinden, doch van uit Banten in vrijwel recht Noordelijke richting. Richter neemt ten slotte in zijn project de lijn over tot Batoe Radja, doch laat haar van daar loopen over Loebok Batang—Karang Agoeng—Tandjong naar Praboemoelih, een station, ontworpen op de verbinding Moeara Enim—Palembang, van deze laatste plaats ongeveer 84, van de eerste zowat 76 K.M. verwijderd. De totale lijn Teloek Betoeng—Palembang zou worden 386.6 K.M., af te leggen door een sneltrein in ongeveer twaalf uur. De later tot stand gekomen en uitgevoerde ontwerpen brachten nu allereerst de verwezenlijking van de lijn Palembang—Moeara Enim om de vroeger vermelde redenen, terwijl de verbinding van Praboemoelih—Teloek Betoeng daarna aangevat werd, waartoe men zowel van Palembangzijde als van de Lampongzijde begon. De lijn, die sedert aangelegd en grotendeels gereed is, werd nu definitief over Loebok Batang naar Batoe Radja geleid, vervolgens echter niet naar Banten, doch naar het meer stroomopwaarts gelegen Martapoera, verder over Tjempaka, Kota Boemi, Tegineng, Tandjoeng Karang naar Teloek Betoeng.

Na eenige jaren van voorbereiding werd de aanleg van de verbinding van Moeara Enim uit aangevat; om echter een groote spoorbrug over de Moesi bij Palembang te vermijden, werd de lijn van Kerapati aan de overzijde van de rivier begonnen, terwijl een geregelde veerdienst werd ingesteld; de groote opslagplaatsen en kolentip voor de Boekit Asemkolen werden daar ook gevestigd. De bezuinigingsjaren hebben ook den voortgang van dit werk geschaad, zoodat de lijn Praboemoelih—Teloek Betoeng in een zeer langzaam tempo afgewerkt werd; eerst sinds verleden jaar is met meer kracht aan de afwerking begonnen, zoodat in begin 1927 de geheele stamlijn gereed zal zijn, waar het nu nog maar gaat om de moot Martapoera—Negeri Batin.

Het is zeer leerrijk om eens na te gaan, wat Richter becijferde als uitkomst van de opbrengst per dag-K.M.; hij kwam ten slotte op 5.22 gld. en slaat men nu het verslag van de staatsspoorwegen over 1923 op, dan blijkt, dat de Palembanglijn in Juli 1923 tot Batoe Radja gereed en 259 K.M. lang, inclusief de afvoer van de kolen uit het Moeara Enimsche, 17.17 gld. per dag-K.M., terwijl de Lamponglijn op 1 Juni 1923 gereed tot Tjempaka en 110 K.M. lang, 8.64 gld. per dag-K.M. opricht. Tot dusver zijn dus de verwachtingen ver overtroffen.

IV.

Ten slotte: wat hebben Ligtfoot en van Zuylen

M.V.Z.
MELKINRICHTING DER VEREENIGDE
- ZUIVELBEREIDERS -
 Badhuiskade 5 Scheveningen
 levert U
 tegen **concurrerende prijs**
 prima kwaliteit **Melk en Zuivel-**
producten. Probeert U eens onze
Prima Roomboter, de kwaliteit
 zal U bevallen!
 Deze artikelen dagelijks versch
 aan huis bezorgd.

N.C. HOOGTEIJLING
 van Noord tot Zuid van West tot Oost
VERHUIZINGEN
 OVER DE GEHEELE WERELD
 25 VAN BLANKENBURGSTR. 109
BERGPLAATSEN
INBOEDELS
OPSLAG-BAGAGES
 TELF. 32615
 WINKEL VOOR DE BEHANGERIJ
 Frederik Hendriklaan 283
 TELF. 50910
 DEN HAAG

5163

M KERKPLEIN 11/2
P.B. VAN MOORSEL & C.
 DEN HAAG
Speciaal adres voor
het voordelig instal-
leeren van Woningen
 Ruime keuze in:
BEDDEN-MEUBELEN
TAPIJEN tegen uiterst
billijke prijzen
GEVESTIGD SEDERT 1887

5145

ZOOEVEN VERSCHENEN:

5225

DOOR DE LUCHT
NAAR INDIE

door

A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
 met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke routekaartjes.

PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90

Zendt per omgane uwe bestelling aan

N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL

VOORHEEN M. M. COUVÉE

Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752

Filialen:

Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

FIRMA H. MOLIER
 BOEKBINDERIJ EN
 LINIËERINRICHTING
 HUUTMARKT 28-30
 'S-GRAVENHAGE TELEF. 10704

5245

Zelfs de fijnste

KENNER

van

MUZIEK

is opgetogen over de Muzikale weergave der

ALTENA

Radio toestellen.

Kantoor: „ALTENA RADIO FABRIEK”,
Santhorstlaan 9, Wassenaar.

TELEFOON No. 6.

**N.V. STOOMWASCH-
EN STRIJKINRICHTING**

voorheen

H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 168

TELEFOON 31791

'S-GRAVENHAGE

**N.V. Brandstoffenhandel
„DE CENTRALE”**

SCHEVENINGEN

Tel 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
Engelsche-, Belg.-, Duitse- en Hollandsche
Brandstoffen,
beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. Billijke prijzen.

NEEMT PROEF.

Aantevellend, C. VERHEIJ Wzn, Directeur.

Atlantic
Le Bar le plus renommé.
Le célèbre Orchestre Pali.
Le Restaurant mondain
de La Haye
Lange Houtstraat 4

Dames-Kapsalon „Marcel”

SPECIALE MASSAGE-INRICHTING
MANICURE

NOODIGEN U BELEEFD TOT EEN BEZOEK UIT

W. M. HENKELMAN & MIEN VAN ES
CAAN VAN NECKLAAN 91, RIJSWIJK (Z.-H.)

TARIEVEN	
Wasschen, Ond.	f 1.25
Onduleeren	f 0.75
Wasschen	f 0.75
Wasschen, Ond. p. abn.	f 1.00
Wasschen, Knippen, Ond.	f 1.75
Massage	f 1.00
Manicure	f 0.75

nu in Midden-Sumatra voor kennis opgedaan. Voorop stellende hun doel, n.l. de richting in het algemeen aan te geven, waarin eventueel lijnen zouden aangelegd moeten worden, in verband met de economische gesteldheid, werden wel metingen verricht, doch die behoeften niet nauwkeurig te zijn, als er maar een algemeene voorstelling van het terrein gegeven werd. De bestaande wegen, paden en rivieren werden dan ook gevolgd; tot het kappen van paden werd zoo min mogelijk overgegaan, terwijl de lengte van het gevolgde met een meetrad gemeten werd; met den aneroiden barometer werden de hoogteligging van saillante punten bepaald. En op deze wijze is het terrein tusschen 4 gr. N.B. en 4 gr. Z.B. nagenoeg opgenomen. Evenals in Zuid-Sumatra loopt het Barisan-gebergte ook hier op het Westelijk een derde gedeelte met breede vlakten ten Oosten daarvan, vormende de stroomgebieden van de Batang Hari, Koeantan, Kampar, Siakrivier, de Rokan en de Panè en Bila. Naar het Noorden zou aansluiting gezocht worden aan het Deli-net, dat toen nog tot Tebing Tinggi liep, naastling daarvan stond op het programma; dat in het Zuiden verbinding met het Zuid-Sumatranet moest volgen, stond als vanzelf sprekend vast en op grond van de opgedane kennis zou dan daar de verbinding tot stand komen te Moeara Bliiti, gelegen aan de Klingi, die met den Rawas de langs Palembang stroomende Moesi vormt. Van Moeara Bliiti nu werd de lijn geprojecteerd naar het in de residentie Palembang, aan den Tambesi gelegen, verder door naar het gelijknamige plaatsje Soeroelangoen in de residentie Djambi, om de Batang Hari te snijden bij Moeara Tebo, om dan vervolgens in Noord-Westelijke richting aan te gaan op Taloeck aan de Koeantan gelegen; hier zou zich dan aansluiten een lijn van Sawah Loento komende, die aldus de aansluiting van het staatsnet van Sumatra's Westkust tot stand bracht. Intusschen zou de stamlijn in vrijwel Noordelijke richting naar Goenoeng Sahilan, aan de Kampar Kiri gelegen, gaan, om vervolgens, na de Kampar Kanan overgestoken te zijn, in Noord-Westelijke richting over Pasir Pangangan aan de Rokan door te gaan naar Rasau aan de Panè, vandaar via Kisaran naar Tebing Tinggi, om dan ten slotte Medan te bereiken.

Wat is er ondertusschen gebeurd? De Delispoor heeft haar net uitgebreid via Kisaran naar Tandjong Balai en voorts in onderzoek genomen de voortzetting van de lijn vanuit Kisaran over Merbau naar Kota Pinang aan de Panè, stroomafwaarts van het zoeoven genoemde Rasau gelegen.

Het Zuid-Sumatra-net heeft zich intusschen met Moeara Enim als uitgangspunt voorgezet naar Lahat¹⁾ en Tebing Tinggi en is de verbinding met Moeara Bliiti niet ver meer van hare verwezenlijking af, wordt er reeds over hare verlenging gedacht naar Djambi, om dan via de beide Soeroelangoens naar Bangko, meer stroomopwaarts aan de Merangan gelegen, steekt bij Moeara Boengo de Tebo over, buigt dan in Noord-Westelijke richting naar Rantanikir, Soengei Darah naar het aan de Koeantan gelegen Padang Darat en niet naar Taloeck. Op Sumatra's Westkust is men intusschen ook niet blijven stilzitten en is men bezig met het aanleggen van een lijn van het nabij Sawah Loento gelegen Moeara Kelaban naar de stamlijn toe; de bedoeling is dan om te Padang Karang aansluiting te zoeken bij het Midden-Sumatra-net en dan verder door te trekken naar het hooger genoemde Taloeck, dat eerst aan de hoofdlijn zou komen te liggen, doch thans op een zijlijn terecht komt. Tot zoover is men dus gekomen; het Noordelijke ge-

¹⁾ Intusschen heeft het Spoorwegbestuur voorgesteld om in 1927 een aanvang te maken met een uitbreiding van het net vanuit Lahat in Noordelijke richting. Zal dit dan de aftakking worden van het Midden-Sumatra-net?

deelte van de groote lijn tusschen Koeantan en saran is nog niet nader bestudeerd: er zijn ontwerpen althans bekend.

Uit het bovenstaande kan nu blijken, dat stamlijn nog verre van in aanleg is. Vergeten echter niet worden, dat er eenige jaren van stand zijn geweest, daar men eerst den financieel toestand van Indië wilde saneeren, alvorens met dergelijk werk te beginnen. Nu alles weer het goed spoor gaat, zal men weldra weer kunnen lezen over dezen spoorwegaanleg.

In allen gevalle, als in 1927 Teloeck Betoeeng Palembang en Moeara Enim zal zijn verbonden, hopelijk niet lang daarna de hoofdplaats Benlen en het Westkust-net aan deze plaatsen verbonden zijn en aan de stamlijn alreeds een aardige kening geven.

De kendaori's van Makal en Rante en de „onrustbarende toeneming der bevolking van Indonesië”

door

H. F. TILLEMA.

In het Kol. Weekbl. van 25 Maart las ik het een ander over 't eerste onderwerp. Toen ik 't gele had kwam spontaan de gedachte in me op, dat een zeker verband tusschen de kendaori's en toeneming van het aantal der Indonesiërs besto. De vriendelijke lezer(es) vraagt, hoe ik er in vrede naam toe kom om verband te kunnen zien tusschen kralen en het aantal Indonesiërs. Wel, dat zit de overeenkomst is, dat men van beide zoo niets afweet. Dat is wat de kralen betreft niet gesproken — leest het artikeltje over de moeie kendaori's nog maar eens over — wat de bevolking toeneming van Indonesië (leest a.u.b. Java!) gaat, wel.

Laat ik eerst op de vraag van de redactie, of ik iets naders heb gehoord omtrent mijn poging door de toezending van eenig materiaal de vlijtindustrie weer aan den gang te brengen, woorden dat ik nog niets heb vernomen. Be October zond ik de kralen, terwijl ik er van voren eenige brieven over heb geschreven. Nu de afstanden groot in de Buitengewesten. Ik moed, dat een brief een paar maanden of meer het traject doet, als er geen dadelijke aansluiting te Priok en Makasser is; een postpakketje zal waarschijnlijk nog langer over doen. Ik wacht met verlangen op berichten omtrent goede vangst en vooral kabar of de Toradja's de kralen „echt” vinden of niet. Intusschen heeft het me genoegen gedaan, dat de zaak de aandacht heeft getrokken van de redactie van ons weekblad. 't Ke nu wel in orde. Ten overvloede zal ik den egielen gouverneur van Celebes, den heer Couvre het artikel toezenden; over enkele maanden Boeatan dan voor haar uitstalramen kunnen piken met de magnifieke voortbrengselen van Toradja-kunst!

En nu de toeneming van Indonesië's (leest Java bevolking, die men zoo vaak onrustbarende Over dit laatste onderwerp schreef ik al meerma 't Eerst eenige jaren geleden in „Kromoblanda” enkele maanden her in „De Opbouw”. Ik begon laatste artikel met den volgende zin: „Onder onjuiste overleveringen, die een taai leven bezit behoort die van de phenomonaal snelle toeneming van Java's bevolking gedurende de laatste eeuw Als men de opgaven omtrent de sterkte der bevolking vanaf ± 1800 nagaat en ze vergelijkt met uitkomsten der volkstelling van 1920, dan is verschil inderdaad buitengewoon groot. En weer de getallen juist zijn, dan is de toeneming

P. VAN DEN BERGE

Bankastraat 4i Tel. 15587 's-Gravenhage

Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden
Gaskachels, Tuin- en Gaslangen,
Lood- en Zinkwerker.

Groote Reparatie-Inrichting

DE HAAGSCHE POSTZEGELHANDEL

TOUSSAINTKADE 41 - DEN HAAG

Het beste en meest vertrouwde adres voor de In- en Verkoop van postzegels. Wij kopen steeds alle betere Post- en Portzegels van Suriname en Curaçao tegen zeer hooge prijzen.

6116

Van Week tot Week.

Dinsdag 6 tot Maandag 12 April.

Verpakking van artikelen bestemd voor Indië. Daar het herhaaldelijk gebleken is, dat de verpakking van verschillende Nederlandsche artikelen, bestemd voor Indië, niet voldeden aan de eischen, welke voor verzending naar de tropen te stellen zijn, heeft het Bestuur der Vereeniging Nederlandsch Fabrikaat in overleg met het Bestuur der Nederlandsche Vereeniging voor Tentoonstellingsbelangen en den heer mr. C. A. H. van der Hoeven, correspondent hier te lande van de Nederlandsch-Indische Jaarbeurs, een verzameling monstern van doelmatige blikverpakkingen met medewerking van de Vereenigde Blikfabrieken bijeengebracht.

In de afgelopen maand is deze verzameling van blikverpakkingen bij verschillende Kamers van Koophandel en Fabrieken, o.a. die van Vlaardingen, Zwolle, Groningen, Amersfoort en Arnhem tentoongesteld, waarbij de heer Van der Hoeven de noodige inlichtingen heeft verschaft aan belangstellenden.

De verzameling van exportverpakkingen is thans opgesteld op het secretariaat der Vereeniging Nederlandsch Fabrikaat in Den Haag, waar zij gedurende de kantooruren voor belangstellenden te bezichtigen is.

De Communistische partij en Indië. Het Partijbestuur der C. P. H. wekt de geheele Nederlandsche arbeidersklasse op om op den 1en Mei te demonstreeren voor een aantal eischen, waaronder: volledige vrijheid van organisatie van het Indonesische proletariaat; en: Indonesië los van Holland.

De Indologische faculteit te Leiden. In 1927 zal het 25 jaar geleden zijn, dat aan de Leidsche Universiteit de Indologische faculteit of zooals de officieele naam luidt, de vereenigde faculteit der rechten en letteren, werd opgericht. Er zijn plannen tot feestelijke viering van dit feit in voorbereiding.

De expeditie van Prof. Stirling naar Nieuw-Guinea. Aneta meldt dd. 7 April uit Batavia: De expeditie onder prof. Matthew W. Stirling, den bekenden antropoloog en etnoloog aan de universiteit van Californië, is vanmorgen van Tandjong Priok vertrokken aan boord van het stoomschip der gouvernementsmarine Fomalhaut. Het vliegtuig, plaats biedende aan zes personen, dat op het marinevliegveld Moro-Krambangan (Soerabaja) gemonteerd werd en voorzien is zowel van wielen als van drijvers, zoodat het als land- en als water-vliegtuig kan worden gebruikt, zal te Soerabaja worden opgeladen, waar ook de Dajaks worden ingescheept. Een brigade militairen embarkeerde te Priok. Prof. Matthew Stirling sprak zijn volle vertrouwen uit in de expeditie per vliegtuig. Er was groote belangstelling, o.a. waren aanwezig het lid van den Raad van Indië de heer Hens en het comité voor wetenschappelijke onderzoekingen.

C. L. W. B. von Liebenstein †. Padang, 6 April (Aneta). De ambtenaar der in- en uitvoerrechten C. L. W. B. von Liebenstein is tusschen Emmahaven en Padang met zijn motorfiets geslipt, waardoor hij een schedelbreuk kreeg. Hij werd naar het hospitaal vervoerd, waar hij is overleden.

Prof. Hazen tijdelijk vervangen door R. Ng. Poerbatjaraka. Prof. dr. G. A. J. Hazen, hoogleraar in de Javaansche taal- en letterkunde aan de Leidsche Universiteit, is sinds eenige weken door ongesteldheid verhinderd college te geven. Aangezien het zich laat aanzien, dat hij zijn colleges niet voor de groote vacantie zal kunnen hervatten, zal voor den verderen duur van dezen academischen cursus de heer R. Ng. Poerbatjaraka, hulpteleer in het Javaansch, zich met deze colleges belasten.

De pest in Midden-Java. In de week van 7 tot 13 Febr. zijn in totaal 233 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeeling Wonosobo 5, Temanggung 50, Magelang 23, Jogjakarta 5, Goenoeng-kidoel 2, Soerakarta 2, Bojolali 1, Klaten 45, Sra-

Wegens vertrek naar België,

verkoopen wij totaal al onze voorradige Goederen uit, niets mag overblijven. Prijzen hier te noteeren is ondoenlijk, onze Etalages zeggen U alles... U bezichtigt even ons Magazijn „DAHEEMA”, Witte de Withstraat 95a hoek v. Diemenstraat. Onze prijzen dwingen U tot koopen, daar wij binnen zeer korten tijd alles opgeruimd moeten hebben, verkoopen wij voor iedere prijs. Wij verkoopen slechts uit onze overvolle voorraad, welke bestaat uit Gekleurde Batisten en Zijden Lingeriën. Groote voorraad alle soorten Combinations Dames- en Kinder-Directoires, alle kleuren en maten. Alle soorten Corsetten welke wij pas ontvangen hebben, de Nieuwste Modellen, prima pasvorm. Buste- en Jartellenhouders, worden tegen de helft van de prijzen verkocht. Onze sorteering Dames- en Kinderschorten in Pompadour, Gummi ook Verpleegsters- en Serveerschorten, ruime keuze ook voor corpulente Dames voor spotprijzen. Groote voorraad Damast Tafellakens te serveeren voor 12 personen, Ontbijtstellen, Linnen Handdoeken, Badhanddoeken, alle soorten Keukendoeken met opschrift zeer voordeelig. Wij maken U attent op onze geweldige sorteering Tricotgoederen in alle maten zoowel voor Heeren als voor Kinderen. Kniebroeken ook in Macco-Jaeger, Net en Wollen Ondergoederen. Overhemden de Nieuwste en Modernste Dessins. Een partij Stroochoeden zeer voordeelig. Zijden Zelfbinders, Strikjes, Butterfly's, gehaakte Dassen, worden voor de helft der thans geldende prijs opgeruimd. Onze uitgebreide sorteering-Kanten Kleedjes van het goedkoopste tot het fijnste genre in Zwitsersch en guipure werk zoowel in rond-ovaal als vierkant; pracht Theekleden, haast voor niets. Onze afdeling Kousen, Sokken en Sportkousen, is voor „elek watt wills”. Pracht sorteering Pyama's, Zephir en Tussor voor Dames, Heeren en Kinderen. Zijden Japonnen, Wollen Vesten en Mantels, ver beneden Fabrieksprijzen. Dames- en Heeren-Handschoenen, Pochets, Zakdoeken, Badpakken en alle overige artikelen, moeten beslist binnen zeer korten tijd opgeruimd worden, ook linnen huishoudjassen in alle maten. Nu is het uw tijd hiervan te profiteeren.

Huis is te Huur, dus alles moet weg.
Let wel op het **JUISTE ADRES**, aléén
Magazijn „DAHEEMA”,
Witte de Withstraat 95a hoek van Diemenstr
DEN HAAG.
Halte Lijn 5 vlak voor de deur.

Haarlem en Omstreken.

Inrichting voor Zenuw- en Geesteszieken
„DE KENNEMER”
Haarlem - Westerhoutpark 18 - Heemstede
Telefoon 12003
Dir.: E. C. WESSELS—MEIJNEMA

Haarlemsche Begravenis-Onderneming
R. Sminck
Kinderhuisvest 29-33 Haarlem
Eigen Rouw- en Volgauto's
Speciaal Aares voor Crematies

daad „onrustbarend”. Maar — en hier zit hem kneep — die vroegere getallen zijn niet juist, slechts schattingen. En zoo is het eveneens gooiën met de pet als men de toeneming der volking van Java „schat” op 500.000 per jaar of meer zelfs: op een der laatste vergaderingen van het Indisch Genootschap noemde een spreker het cijfer 800.000! Dit laatste cijfer even vasthoudend, en heel eenvoudig deelsommetje, dat de toeneming op Java per jaar zou moeten zijn ruim 2 % veel! Dat dit hooge cijfer in 'n tropisch land met ontzettende kindersterfte, zijn gebrek aan sanitaire en medische voorzieningen, zijn vaak uiterst slechten gezondheidstoestand (malaria, mijnworm- en framboesia) de lage positie der vrouw, nooit worden bereikt, niemand, die dit bedenkt! Ik schrijf het dan ook voor een groot deel toe aan de overroeste overtuiging van de zoo „onrustbarend” toeneming der bevolking van Java, dat daar verbetering van slechte sanitaire toestanden die aandacht wordt gewijd, die het vraagstuk hard is. Immers, waarom de volksvermeerdering voor verbetering van slechte hygiënische toestanden nog hooger op te voeren, dan ze al is? 't Gaat toch in een veel te vlug tempo, die toeneming. Men denkt men! Tusschen haakjes merk ik op, dat niet de bedoeling der hygiëne is om het in de eerste plaats in de *quantiteit* der menschen te zoeken, maar vooral in de *qualiteit*. Een ieder, die leeft om te kijken, hersenen om het opgevoerde te verwerken, moet tot de overtuiging komen, dat hieraan nog veel ontbreekt! 'n Staaltje: alle vrouwelijke leerlingen eener meisjesschool in Java, alle afkomstig uit de dessa's der binnenlanden, dus niet van de met malaria verpeste kust van Java, behoorlijk gekleurd waren geweest, zou er geen enkele zijn toegelaten! Dit van hun lichamelijke constitutie! Maar ter zake: de cijfers omtrent de bevolkingcijfers vóór het jaar 1920 zijn ruwe schattingen. In de „Indische Statistiek” van 1885 schreef v. Kesteren een artikel over de „onwaarde van een groot deel der Indische bevolkingssatistieken.” Aan de hand der Koloniale Statistiek toont de schrijver aan, dat er met de bevolkingcijfers vreemd wordt omgesprongen. Hij werkt aan het slot van zijn beschouwingen op: „Bij de Indische statistiek niet alleen onvolledige, maar ook in veel opzichten een verkeerde voorstelling van de werkelijkheid en daartoe wijzen acht ik als plicht. Personen, die niet naar zijn zelf eenige kritiek uit te oefenen, ziet hier te lande en in de koloniën de Indische statistieken aangrijpen als een middel om politieke doelen te toetsen of economische vraagstukken op te lossen en klakkeloos nemen ze de cijfers voor de waarheid aan als om het woord van Thiers te bevestigen: „la statistique c'est l'art de préciser ce qu'on ignore.” Van hun overmoedig dilettantisme en de goedgelovige natie, maar vooral Indië niet slachtoffer worden.”

de Waal schrijft ook over het vraagstuk (Onze Indische Financien, nieuwe reeks aantekeningen, bladz. 199). Deze zegt o.a.: „het voorafgegane is niet meteen, dat naar de hoegrootheid der Indische bevolking van Java in 1860 niet anders geweldig gegist kan worden.” Voor 1865 moet, volgens dien schrijver, een correctie van minstens 10% worden aangebracht (d.w.z. een correctie naar 1860). Hij neemt voor 1850 een bevolking aan van 12.000.000 en voor 1874 een van 20.000.000. Hij heeft volgens de telling van 1920, dus van 1920 jaar daarna, een bevolking van 34.984.171. Aan het laatste cijfer heeft men houvast, want het geen „schatting” is geweest, maar een „telling”. Uit de vergelijking der cijfers — nemend, dat de „aanname” van de Waal eenigzins vrouwen verdient — blijkt geen „onrustbarend” toeneming.

Wat wij zeker weten is dit: de bevolkingsdichtheid van Java is groot, maar wat wij niet weten is:

Firma W. H. DE RUITER
Wijnhandel - Gevestigd Anno 1893
Obrechtstraat 76 - DEN HAAG - Telef. 32581
Bekend en vertrouwd adres voor
GOEDE BELEGEN WIJNEN
PRIMA LIKEUREN EN GEDISTILLEERD
BIEREN EN BRONWATEREN

HOTEL-RUBRIEK

APELDOORN

HOTEL VAN DER BURG

1ste en oudste huis ter plaatse Modern comfort
5286 Volledige pensionprijs f 5.-

BAARN.

BESCHIKBAAR.

1e Ned. Fam. Huis „De Eemhoeve“ voor ind. jongel. die de onderw. inr. bezoeken. te referenties. Baarn. 5282

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5033 Str. k. en w. w. op delogeerk.

BESCHIKBAAR.

Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinkplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUR

Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5085

TEHUIS v. KINDEREN vanaf 2 j. doorn. en tijd, gr. tuin. Holl. en Ind. ref. „Sunny Home“, Veur b.d. Haag.

BESCHIKBAAR.

NUNSPEET.

„Den Lindenhof“ te Vierhouten (bij Nunspeet) VACANTIEHUIS VOOR VROUWEN EN MEISJES Pensionprijs f 2.50 per dag. Inlichtingen: tot 1 Mei Rijcklof v. Goensstraat 31, Den Haag

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de

Recepten van een Ind. Kokki

onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

ZIJT GIJ ABONNEE ?

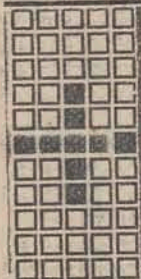
van het rijk geïllustreerde en op zwaar kunstdruk in dubbeltoon-inkt gedrukte Maandblad

NEDERLANDSCH-INDIË OUD EN NIEUW

Zoo niet, vraagt dan gratis proefnummer aan bij de Administratie Prijs per jaargang f 20.— te voldoen in halfjaarlijksche termijnen van f 10.— jaargang IX (Mei 1924—1925) bevatte o.a. bijdragen van: Dr. H. P. Berlage, Prof. T. J. Bezemer, B. P. Bremmer, Prof. Dr. Karl Döhring, Anne Hallema, Dr. F. W. T. Hunger, S. Kalf, Prof. Dr. N. J. Krom, W. O. J. Nieuwenkamp, Joh. F. Snelleman, V. I. van de Wall, Dr. P. Wirz, Dr. Karl With e.a., benevens talrijke boekbesprekingen.

DRUKKERIJ TEN HAGEN

NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

VERZEKERT U tegen ZIEKTE

(maximum uitkeering 26 weken per jaar)

bij „HET HOLLANDSCHE KRUIS“ Louise de Colignystraat 2a - 's-Gravenhage

COULANTE SCHADEREGELING

5155

VRAAGT PROSPECTUS

gen 2, Salatiga 4, Pekalongan 33, Banjoemas 1 en Poerbolinggo 60.

Kapitein P. van Roven † Te Utrecht is overleden de heer P. van Roven, gepens. kapitein van het O.-I. Leger.

Op een klip geloopen. Ternate, 10 April (Aneta). Het gewestelijk vaartuig Stella, dat terugkeerde van de feesten aan boord van den kruiser Java, is tusschen Mare en Tidore op een klip geloopen. Aan boord waren de resident, de assistent-resident, de plaatselijke militaire commandant, hun echtgenooten en het plaatselijk bestuurhoofd.

Onderluitenant Ressler heeft met een prauw te Ternate hulp gehaald in hondenweer. Drie motorvaartuigen zijn daarop uitgevaren. De passagiers hebben met een prauw het schip verlaten en zijn naar Soasioe gegaan en later te Ternate aangekomen. De Stella maakt water.

Generaal L. W. C. Gerlach † Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 91 jaar, overleden de heer L. W. C. Gerlach, gep. generaal-majoor van het O.-I. Leger, President-commissaris der Ned. Ind. Spoorweg Mij. De overledene was Ridder van de Militaire Willemsorde en van den Ned. Leeuw.

Pater G. Jonckbloet †. Te Nijmegen overleed, op 77-jarigen leeftijd, pater G. Jonckbloet; de jaren 1896—1908 was hij als zoodanig in Indië werkzaam. Ook op letterkundig gebied had pr. J. een goeden naam; gewezen zij bijv. op zijn werk over Multatuli en zijne (gunstige) beoordeeling der letterkundige geschriften van R. M. Noto Soeroto.

Mutaties bij het B. B. (Ontleend aan Aneta-telegrammen). Benoemd tot resident ter beschikking van den gouverneur der Molukken, de heer J. Roest, thans resident van Amboina, terwijl hij als zoodanig wordt opgevolgd door den heer D. G. Hooyer.

De heer H. P. Coors, ass.-resident van Sidoardjo, is benoemd tot resident van Indramajoe; de heer B. J. Suermondt, vroeger ass.-resident van Soemenep, is benoemd tot ass.-resident van Sidoardjo.

Benoemd tot assistent-resident in algemeenen bestuursdienst voor West-Java de heer C. von Dewall, controleur, onlangs van verlof teruggekeerd.

Het Soer. Hbl. meldt, dat de resident van Bali, de heer P. E. Moolenburgh, binnenkort met pensioen gaat.

De Secretaris van het Departement van het Binnenlandsch Bestuur, de heer J. K. Helder, is benoemd tot onder-directeur van dat Departement.

Boedi Oetomo zegt de politiek vaarwel. Batavia, 6 April (Aneta). De Locomotief meldt, dat in een besloten vergadering van het congres van Boedi Oetomo een motie werd aangenomen, om deelneming aan de politiek te staken en Boedi Oetomo niet langer te doen vertegenwoordigen in den Volksraad, den Provinciaal Raad en de Gemeenteraden. Boedi Oetomo zal voortaan een sociale vereeniging zijn. Den leden en bestuursleden zal veroorloofd zijn zitting te nemen in de vertegenwoordigende lichamen, doch uitsluitend met persoonlijke verantwoordelijkheid, zonder eenig mandaat van Boedi Oetomo.

Een nader Aneta-teleg. meldt, dat deze beslissing medebrengt, dat Dwidjosewojo, bestuurslid van B. O. en secretaris van den Sultan van Jogjakarta, niet zal aftreden als Volksraadlid, zooals zijn voornemen was.

Een overstrooming. Madioen, 6 April (Aneta). Een wolkbreuk en een bandjir hebben in de kotta een gedeelte van den weg weggeslagen en overstroomd. Huizen zijn ingestort en weggespoeld. De suikerfabriek Redjo-Agoeng is ondergelopen. De rivier is gestegen meters boven het hoogste bandjirpeil. Het Ngawische is ernstig geteisterd. De riettuinen van de suikerfabriek Soedhono zijn gedeeltelijk overstroomd. Vier dessa's zijn geïsoleerd. De bevolking redde zich in prauwen. De administrateur van Soedhono voorziet de slachtoffers van de eerst noodige levensmiddelen.

Afnemende sterftecijfers. Batavia, 9 April (Aneta). De sterftecijfers alhier zijn in de jaren 1921 tot 1925 met 37% pCt. afgenomen.

Dr. R. D. M. Verbeek † Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 81 jaar overleden dr. R. D. M. Verbeek, oud-hoofdingenieur bij het mijnwezen in Ned.-Indië. Vooral op geologisch gebied had Dr. V. een wereldberoemde naam; verschillende buitenlandsche en Nederl. Universiteiten kenden hem een eere-doctoraat toe en talrijk zijn de onderscheidingen.

American Hotel - Amsterdam

Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007

Schoonste Ligging - Modernste Inrichting

Electrische Verlichting - Centrale Verwarming

Electrische Personenlift

Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.

Tel. Interc. 4737

Code 5th Edition A. B. C.

gen hem verleend door de Ned. en buitenlandse regeeringen. Op zijn 80en verjaardag verscheen zijner eere een Gedenkboek, waarin o.m. de verdiensten van Dr. V. als geoloog ten opzichte van den Indischen Archipel worden geschetst.

Kapitein J. A. Almerood † Te Haarlem is, in ouderdom van 80 jaar, overleden de heer Almerood, gepens. kapitein der art. van het O.-I. Leger.

Persoverzicht uit de Indische Bladen

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Ned.-Indië als internationaal Belangencentrum

Het Bat Nwsbl. (8 t/m 10 Mrt.) bevat „Mededeeling der Regeering omtrent enkele onderwerpen van meen belang“. Belangrijke export van land- en bouwproducten; suiker, rubber en petroleum het belangrijkste in den uitvoer; het exportbedrijf tendeels in vreemde handen; bankwezen; cultureel Sumatra's Oostkust en op Java; scheepvaart.

Ned.-Indië heeft zich tot een internationaal belangencentrum bij uitnemendheid ontwikkeld. Deze ontwikkeling komt in nagenoeg alle takken van den uitvoer tot uiting. Wat in de eerste plaats den uitvoer betreft, leert een onderzoek van de statistiek over het volgende ten aanzien van de betekenis der belangrijkste producten. De uitvoerwaarde der voornaamste producten in 1924 was:

Suiker	f 491,1	miljoen	32,1 %	van de totale
Rubber	„ 202,6	„	13,2	„
Petroleum	„ 158,3	„	10,3	„
Tabak	„ 123,6	„	8,1	„
Copra	„ 97,4	„	6,4	„
Thee	„ 93,6	„	6,1	„
Koffie	„ 65,6	„	4,3	„

Zeer opvallend is dat 55,6 % van de waarde van den uitvoer gevormd wordt door suiker, rubber en olieproducten, terwijl de zeven hierboven genoemde producten tezamen 80,5 % van den uitvoer uitmaken.

De betekenis van deze zeven producten in de wettelijke huishouding zal derhalve van integreerenden invloed zijn bij de beoordeeling in hoeverre het buitenlandse belang bij heeft direct deel te nemen aan het economisch leven van Ned.-Indië. Het aandeel van den uitvoer van Ned.-Indië in 1924 was:

Nederland	f 291,9	miljoen	19,07 %	van het
Singapore	„ 268,8	„	17,56	„
Br. Indië	„ 147,4	„	9,63	„
Ver. Staten	„ 145,5	„	9,50	„
Hgk. en Ch.	„ 118,1	„	7,72	„
Engeland	„ 116,9	„	7,64	„
Japan	„ 114,8	„	7,50	„
Frankrijk	„ 73,7	„	4,81	„
Australië	„ 37,8	„	2,47	„
Duitschland	„ 22,6	„	1,48	„

Totaal uitvoer f 1.530,6 miljoen (In 1910: f 399,6 miljoen)

Het Chalifaat en de Islam. Godsdiensstige opleving

Voor de Technische Ver. van geëmployeerden suikerfabrieken in de res. Soerabaja te Modjokarta heeft dr. Kraemer, die aangezocht is als Regeeradviseur voor Inlandsche zaken, een lezing over het Chalifaat (Soer. Hbl. 5 Mrt.). Toen in 1256 de Mongolen het Abassydengezicht uitmoordden, was het Chalifaat praktisch dood. De Chalifaatskweste werd eerst opgerakeld, toen de Turksche sultan als Chalief en heerscher der geloovigen optrad; het zijn vooral diplomaten geweest, die steeds veel waarde toekeken aan de geestelijke zijde van het Chalifaat. De Turken lieten zich dit kalm aanleunen, ofschoon een Chalifaat zonder wereldlijk gezag niet kon bestaan. Door kwistige beloften na 1914 van de geallieerden aan bieren en Britsch-Indiërs voor zelfbeschikking, en verdrag van Sevres, dat Turkije vrijwel buiten Europa zette, is de Chalifaatskweste weer het middelpunt van discussies geworden. In 1922 werd de Turksche sultan afgezet en streefde Moestafa Kemal Pasha naar een republiek. Hij benoemde een Chalief met een uitsluitend geestelijke macht, waartegen de verwondering en afkeer zich steeds feller moest uiten; immers een gelijkheid en onding volgens den Islam. De groote vrees van Engeland is geweest, dat het zich met de Chalifaatskweste heeft bemoeid, want daarmee heeft in de Mohammedaansche wereld het sentiment van onvrede en verheerlijking wakker geroepen en het

Leden van O. en W., eet steeds

KLINK'S FIJNE BELEGDE

BROODJES

PEKELVLEES ROASTBEEF HAM, ENZ.

Aanbevelend, W. F. KLINK, Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 1700 Wordt ook thuis bezorgd.

DEN HAAG
TELEF. 36777

AU PARADIS

Firma WEBER & BARTELS

Salon de Coiffure pour Dames

TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsstraat - Tramhalte lijnen 2 en 3

PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York

Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

ook mei de Chalifaatskweslie, die op het aanstaandewereldcongres ter sprake zal worden gebracht, voor een zaak van sentiment. De historie toont aan dat, althans sinds 1256 het Chalifaat geen betekenis heeft. Dit geldt ook thans nog. Wat overigens dit congres betreft, resultaten mag men daarvan niet verwachten. Het zal vermoedelijk alleen eenige waarde hebben omdat men er kan hooren welke begrippen in de wereld leven. We zien dus: dat het Chalifaat in de oogen der Mohammedanen, die vrijwel allen leven in een heel vreemd gezag, zekere betekenis heeft, omdat het, als zaak van sentiment, voor de al verspreide Mohammedanen het begrip vertegenwoordigt der Mohammedaanse godsdienstige en politieke eenheid, waarnaar toch aller verlangens uitgaan. die betekenis getuigt ook de zending van afgevaardigden (de heeren Tjokroaminoto en Mansoer) uit Indië naar het Chalifaatscongres te Kaïro.

het Congres van de godsdienstige vereeniging Mohammedanijah, te Soerabaja gehouden (zie De Loc. 1, 2, 3 en 6 Mrt.) en door duizenden belangstellenden bijgewoond, is een der symptomen van de opleving, die ook op godsdienstig gebied in deze landen is te constateeren. Een dergelijke opleving, waarbij de bepaling der plichten van den godsdienst, dat zijn tevens plichten van het waarlijk mensch-zijn, worden vooropgesteld en bijgebracht, kan de Deli Crt. (11 Mrt.) ons toezichten. Zelfs daar waar de islam in bezit is zowel godsdienst als staatsrechtelijke band beklemt. De ervaring toch heeft ons voldoende geleerd, dat een opgewekt godsdienstig leven, ondanks alle moeilijkheden, geen bezwaar behoeft te zijn voor een trouw toegewijd onderdanendom onder de Nederlandsche heerscher. Wel echter maant die opleving in den godsdienst tot een groote voorzichtigheid. Niet zoozeer wat directe maatregelen van Bestuur en Regeering betreft, dan wel de indirecte van vereenigingen en corporaties, die ten onrechte met Bestuur en Regeering geassocieerd kunnen worden. Het is voldoende bekend, dat onze Regeering en daarmee ook ons Bestuur, dat onze Regeering, ten opzichte van den godsdienst, op een volkomen neutraal terrein staat, vrijheid van godsdienst garandeert aan ieder, die in de uitoefening daarvan de grenzen der wet niet overschrijft. Het is er van overtuigd, dat de eenwen van gezag, die ons omringen, bij de bevolking de levendige overtuiging hebben gevestigd, dat deze vrijheid en zekerheid van den godsdienst, geen phrase is, doch een werkelijkheid is van het Nederlandsche bewind.

Atjeh.

de door de bende in Troemon den 1sten Maart 1924 uur 's avonds overvallen brigade zijn 9 man dood, 5 zwaar, doch niet levensgevaarlijk gewond, 2 licht gewond, terwijl er 2 ongedeerd bleven. Zes karabijnen zijn zoek geraakt. (Deli Crt. 10 Mrt.).

overval heeft opnieuw tot zeer uitvoerige commentaren in de Pers geleid (zie o.a. De Loc. d.d. 4 en 6 Mrt. 22 en 23, het Bat. Nwsbl. en de Java-Bode van 6 Mrt., het Soer. Hbl. van 4 Mrt., De Sum. Post van 10 Mrt. en de Deli Crt. van 3, 4, 5, 6, 9, 10 Mrt.). Het vroegere onder-hoofd van Sibadeh (op de plaats van Bakongan en Troemon gelegen) werd als afgezet. Voor hem kwam in de plaats een fader van teukoe Moehammad Noer, tegenwoordig hoofd van Bakongan. Het voorbeeld van teukoe Ang (vroeger hoofd van Bakongan en bekend uit het verzet in West-Atjeh, sedert neergelegd) volgen hebben de oude onderhoofden van Sibadeh vermoed, zooals in Atjeh gewoonte is, uiting gegeven aan deperit door een aanval te doen op de kampen. Oud-gouverneur Hens was zoo welwillend het de hand der beschikbare gegevens zijn oordeel overval te geven. Daarmede is weer de twist over de vraag „al of niet politieke betekenissen al gaat die vraag voor een goed deel over de hand der Hens krijgt er antwoord op in het Hbl. (4 Mrt. 3de bl. Z.). Het stemt het Soer. Hbl. alles tot voldoening dat de heer Caron weer in terug is. Hij is een zeer geschikt ambtenaar, resident, een goed kenner van land en volk, en in den omgang zonder zwak te zijn. Ook vraagt waarom een bijzonder man als de heer Schmidt Atjeh-kenner boven alle anderen, uitstekend militair bestuursman, niet benoemd is tot gouverneur van Atjeh, doch tot resident van Menado.

Een economische organisatie.

De heer Oetoyo, oud-regent van Japara, ontvouwt in De Loc. (2 Mrt. blz. 13) zijn denkbeelden omtrent een

Inlandsche economische organisatie met het doel het economisch zoo achterlijke Inlandsche volk — inzonderheid het Javaansche — tot hooger welstand te brengen. De overwegingen, die hem er toe hebben geleid naar den juiststen vorm van organisatie te zoeken, zijn de volgende: In het Javaansche volk zijn er, als in andere volkeren, genoeg elementen aanwezig, die er naar streven om tot grooteren welstand te komen (Pasargadeh, Koedoes, Pekalongan, Solo, enz.). Alleen, in vergelijking met Westersche landen, Japan of China, is dit aantal nog zeer gering. Waaraan dit is toe te schrijven, worde hier als niet ter zake dienende, buiten beschouwing gelaten. Door dit geringe aantal „Strebers” — in den goeden zin van het woord — heeft men niet genoeg aan elkander om zich den weg naar welvaart te banen in die mate, dat ook minder energieken worden meegesleept om denzelfden weg te bewandelen. Ook stelt de buitenwereld — de zakenwereld b.v. — daardoor niet voldoende vertrouwen in die kleine schare om ze de behulpzame hand te kunnen reiken. Hoe anders is het, om maar een voorbeeld uit onze onmiddellijke omgeving te noemen, bij de Chinezen. Men heeft maar een Chineeschen naam te dragen en op een Chineesche relatie te wijzen en men heeft de grootste kans van den groot- of tusschenhandel de ongelukkigste credieten te bekomen. De taak der organisatie moet nu zijn om genoemden weg voor het meest energieke deel der Javanen te effenen, om geleidelijk ook anderen er toe te brengen denzelfden weg te bewandelen. Leeringen wekken, maar voorbeelden trekken. De heer Oetoyo geeft uitvoerig den weg aan en hoopt dat men al doende leert; mocht deze weg niet tot het doel leiden, dan misschien een andere. Wie zoekt, die vindt.

De Loc. van 3 Mrt. (blz. 21) waardeert het plan van den heer Oetoyo. In vooraanstaande Javaansche kringen te Solo werd dit onderwerp op een bijeenkomst reeds besproken. De bedoeling van den heer Oetoyo is het onderwerp aan de orde te stellen. Of de thans ontworpen vorm de juiste is en of het oogenblik der uitvoering reeds thans is aangebroken, zullen de tijd en de ervaring moeten leeren. Inlandsche landbouwkundigen en technici, Inlandsche dokters, ingenieurs en handsemploye's, Inlandsche onderwijzers en juristen — hen allen roept hij op tot hulp. Het is een mobilisatie der ontwikkelden, die hier bepleit wordt. Tot actie buiten politiek terrein noodigt de oproep uit: „sluit de geleerden!” De ontwerper bekent het zelf: klein is nog de schare van de intellectuelen. Maar zij zijn er, die inheemsche krachten, en zij zijn geroepen tot den arbeid. Door hen moet de weg tot welstand worden geëffend voor het energieke deel des volks om dan geleidelijk anderen mee te nemen. De bespreking en critiek, welke de ontwerper zoo gaarne tegemoet ziet — zoo besluit De Loc. — hebben recht op ruimte in ons blad en op belangstelling van zijnen, die met verheuging constructieven arbeid zien van Inlandsche ontwikkelden voor land en volk.

Het Belasting-onderzoek.

De Java-Bode (5 en 6 Mrt.) bespreekt het lijvig boekwerk, dat de uitkomsten van het uitgebreide onderzoek der heeren Meyer Ranneft en dr. Huender naar den belastingdruk op de inheemsche bevolking van Java en Madoera bevat, en daarmede het kleinere, doch even belangrijke boekje, waarin de belastingherzieningscommissie verslag uitbrengt omtrent het rapport en hare, daarop gebaseerde voorstellen tot verlichting van dien druk motiveert. De volledige publicatie dezer gegevens, op zoo degelijke en objectieve wijze verzameld, juicht de J. B. zeer toe, al zullen ze soms wel eens leiden tot welverdiende critiek op onze fiscale politiek. Reeds sinds lang bestond een gevoel van groote onbehaaglijkheid over den invloed van het belastingstelsel op den welvaartstoestand, doch het was vrijwel onmogelijk de ernstige feiten ervan aan te toonen wegens het ontbreken van vrijwel alle gegevens betreffende het aantal en de zwaarte der talrijke heffingen, die in een of anderen vorm aan de bevolking waren opgelegd. Nadat de invoering van het huidige stelsel der landrente (de belangrijkste belasting voor het grootste deel der Inheemschen) volledig haar beslag had gekregen, en mede de persoonlijke heeren-diensten op Java geleidelijk door een hoofdgeld waren vervangen, is geruimen tijd de aandacht voor den economischen invloed der belastingen op den achtergrond gedrongen. Wel werden, deels om politieke redenen (de z.g. unificatie), deels om fiscale redenen nog verschillende wijzigingen in het belastingstelsel gebracht, terwijl in de laatste jaren een algemeene en zeer groote verzwaring der heffingen ingevoerd werd, doch van nauwkeurige waarneming der zich wijzigende verhou-

COR VAN MOORSEL

JAN HENDRIKSTRAAT 9

DEN HAAG — TELEFOON 14953

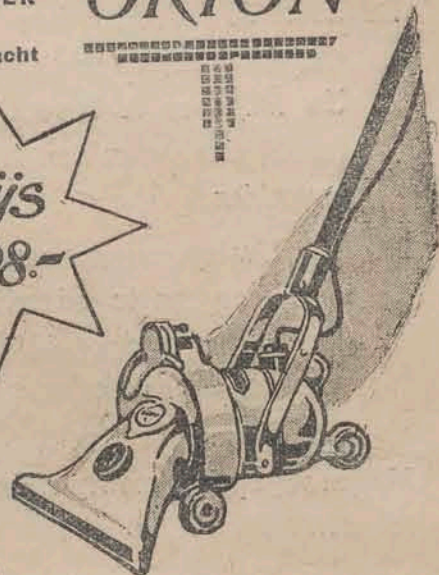
Is het voordeligste adres voor

BEDDEN
MEUBELEN
TAPIJTEN

N.V. „EXIMA” - AMSTERDAM

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Showroom

AMSTERDAMSCH VEERKADE 8

5231 TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN

IN HUURKOOP

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau

Copernicusplein 9 Telef. 31009 'S-GRAVENHAGE

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT

Heilgymnastiek - Massage
Diverse methoden van geneeskrachtige baden
Voorkoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie

HUIZE „ILEX” (bij de -) RIJSWIJK

5197 Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak
Directie: HAGE Telefoon RIJSWIJK 156

GEVESTIGD

JOH. TOET

:- COMESTIBLES :-

DELICATESSEN - KRUIDENIERSWAREN

INDISCHE INGREDIËNTEN
Specialiteit in

FIJNE VLEESCHWAREN

KOEK - BISQUIT - CHOCOLADE
AERT VAN DER GOESSTR. 34
TELEFOON 51561 - DEN HAAG

steelsche Steenkolen Mij v/h J. KEMPS

HOFLEVERANCIER

Hoofdkantoor Z.-O. BUITENSINGEL 170 - Telef. No. 72180.

Alle soorten prima kwaliteit brandstoffen.

PRIJSCOURANT OP AANVRAGE.

*Aan de Leden
van „Oost en West“*

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad“ is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

S DE UITGEEFSTER.

DENKT
U wel aan ons blad voor
Uw reclame?

EEN MOOI EN PRACTISCH
GESCHENK
IS
MODERNE KOOKKUNST

VAN FRANÇOIS BLOM

GEBONDEN IN LINNENSTEMPELBAND
f 5.50 :: f 5.50 S

VERKRIJGBAAR BIJ DEN BOEKHANDEL EN BIJ
DE UITGEEFSTER NOBELSTRAAT 0 DEN HAAG
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

F. BARTELS,

Schenkweg 90 Den Haag.
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

ding tusschen druk en draagkracht was geen of weinig sprake. Deze waarnemingsarbeid is thans op zeer breede basis ingezet door de twee genoemde heeren. Zij hebben duidelijk kunnen laten uitkomen, dat en waarom de hervorming noodig was, en dat daartoe een speciaal detail-onderzoek ingesteld dient te worden.

De conclusie is gewettigd, dat de totale welvaart in 1924, vergeleken met 1913, geen sterken achteruitgang toont. Toch zijn desondanks de luide klachten over den achteruitgang van het welvaartspeil, in de laatste tijden zoo heftig geuit, begrijpelijk en aannemelijk. Want niet vergeten moet worden, dat in het algemeen de meerdere noodzaak tot koelie-arbeid voor de uitheemsche cultures door de bevolking reeds als een teken van verarming wordt gevoeld, terwijl verder in den loop der jaren de behoeften der bevolking door onderwijs, beter verkeer, politieke agitatie sterk gestegen zijn. In het algemeen geeft de gansche beschouwing der rapporteurs wel reden tot de conclusie, dat in de laatste jaren zeker niet gesproken kan worden van een goede verhooring van het welvaartspeil.

Ten slotte verwijzen wij naar het *Bat. Nwsbl.* (27 Febr. en 1 Mrt.: „De belastingherzieningscommissie“; 3, 4 en 5 Mrt.: „Landrente, hoofdgeld en inkomstenbelasting“) en de *Deli Crt.* (8 en 9 Mrt.: „Verlaging van den belastingdruk en „Naar de indirecte belastingen“).

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De mannelijke en vrouwelijke doekoens in Ned.-Indië als volksbedriegers.

I.

Vele malen werd in deze rubriek reeds de aandacht gevraagd voor het bestaan en het werk der Inlandsche doekoens in Ned.-Indië, voor hunne ongewenschte praktijken en voor al de malligheden, welke zij aan hunne slachtoffers trachten te verkoopen.

Thans komt de correspondent van de „Pewartia Soerabaja“ in het nummer van 13 October 1925, nogmaals op dit onderwerp terug, daarbij, onder aanhaling van verschillende voorbeelden aantoonende, hoe gevaarlijk die doekoens dikwijls zijn voor de personen, die hun bijstand inroepen en die men zelfs tot de meer geldelijk welgestelden in de Inlandsche maatschappij mag rekenen.

Het is, zegt de correspondent, nog niet lang geleden, dat een Inlandsche vrouw van de desa Karangasem (Java) ziek werd en dat haar man, volgens de gewoonte, de hulp van een doekoen uit hetzelfde dorp inriep.

Deze kwam en aangezien de echtgenoot vertrouwen in hem had, werd hij in het vertrek van de zieke toegelaten.

Doch hij schrikte, toen hij, nadat de doekoen zijne woning had verlaten, van zijne vrouw vernam, dat zij niet meer door dien doekoen wenschte te worden behandeld, aangezien hij te veel galante neigingen aan den dag had gelegd.

Gelukkig nam de echtgenoot het geval kalm op en is de zaak daarbij gebleven.

Dat de doekoens ook op andere wijze ongepast optreden ten opzichte van de vrouwen en meisjes is wel bekend en kan ten overvloede wederom blijken uit het geval met een Inlandsch meisje, woonachtig in de desa Pernalang (Java).

Zij was de eenige dochter van haar vader, die zich ongerust maakte over hare ziekte en voor de genezing waarvan hij den bijstand vroeg van verschillende doekoens.

Doch geen van hen kon genezing brengen, met het gevolg, dat hij een bekwaam doekoen trachtte te verkrijgen en die, volgens aanwijzing van een zijner huisgenooten, meende te vinden in eene vrouw, die op 25 paal afstand van zijne desa woonde en den leeftijd van ongeveer 40 jaar had bereikt.

Drie dagen lang gaf deze vrouwelijke doekoen medicijnen aan het meisje, doch zonder enig resultaat te bereiken.

En, aangezien de doekoen reeds terstond bemerkte had, dat zij met geldelijk welgestelde menschen te doen had, begon zij zich op ander terrein te bewegen.

Het heette toen, dat de ziekte van het meisje als oorzaak had een verlangen, dat de vader niet kon bevredigen.

Toen de vader daarop te kennen gaf dat hij altijd, volgens zijn weten, zooveel mogelijk aan de wenschen zijner dochter tegemoet kwam, antwoordde de doekoen, dat dit toch niet voldoende was en dat hij zelf dit maar aan zijn kind moest vragen.

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning Stoffeeren en Meubileeren door

H. FLICK - Schevening

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568

Hieraan gevolg gevende hoorde de vader eens dat zijn kind verlangen had naar 16 stuks dinars. De vader, geen vermoeden hebbende van mog invloeden van de zijde der doekoens op zijne verkeerde in de veronderstelling, dat deze laatste juist inzicht had in het ziektebeeld van de patiënt en verkocht voor den aankoop der 16 dinars, w gebrek aan contant geld, zijn karbouw.

In overleg met de doekoens werd een rits gev van de gouden muntstukjes en deze op de borst legd van de zieke, die zoodanig was verzwakt, dat zich zelfs niet kon oprichten.

Na een gebruik van 2 dagen was de doekoen medeneming van het gouden versiersel, verdwen. De vader, geheel in de war gebracht, liet de rusten, omdat zijne gedachten geheel bezig w gehouden met de ziekte van zijn kind.

Te Tanah-baja gaf een Inlander zich uit als een persoon, die beschikte over de bovennatuur gave van een arme rijk te kunnen maken.

Het bezoek was vrij druk, terwijl 4 personen opgaven zich wel aan de voorschriften van den koen te willen onderwerpen.

Zij werden in het vertrek van den doekoen laten, die in de schaamdeelen van ieder hunne pitie, d.i. een klein, veelal Chineesch, koperen nen muntstukje bracht.

Wanneer zij dat 40 dagen volhielden, zouden zij der twijfel rijk zijn.

Hebben de menschen dan geen hersens meer, de schrijver uit, doch hoe dit zij, na 4 dagen de patiënten het uit van de pijn.

Gelukkig kwam een desahoofd de zaak ter ontrok de slachtoffers aan de handeling van bejag van den doekoen, terwijl, ten aanzien van laatste, zulke maatregelen werden genomen, dat rol, die hij speelde, moest staken.

(Wordt vervolgd)

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

De woning- en winkelbranden en de Brandassur Maatschappijen in Nederl.-Indië.

II (Slot).

Een stellig antwoord te geven op die vraag is lijk, niet alleen omdat, zooals gezegd is, de „D in geval van opzettelijke brandstichting, niet gekelijk kan worden vastgesteld, doch ook, omdat zoo herhaaldelijk hoort dat de door de bevoegde bank uitgesproken vonnissen, waarbij vrijheidstr aan de brandstichters worden opgelegd, door een ger rechtcollege worden vernietigd en de beklag in vrijheid worden gesteld.

Een dergelijke gang van zaken zal de nuttige voor straf, ter zake van brandstichting, zeker niet sterken.

De redactie verwijt aan de brandassurantie schappijen geen goed systeem van werken te v wanneer zij medewerken aan de verzekering van inventaris van eene kleine toko tot de hoogste devolle bedragen, hetgeen tot veel ongerustheid niet verzekerde huisgenooten aanleiding geeft.

Aannemende, dat in eene toko eene waarde van deren van f 1000.— aanwezig is, welke voor f 300 verzekerd wordt, dan moet zulk eene overmoedige tie verdenkingen opwekken, die niet tegen te ho zijn.

Ook komt het voor dat de assurateurs, na de v de van den voorraad goederen tegen den juisten te hebben getaxeerd, in den polis een lageren prijs nemen, terwijl intusschen de goederen zijn verken en de voorraad niet is aangevuld.

De schade, welke dientengevolge wordt gele komt zoowel ten laste van de assurateurs, als v eigenaren der goederen, die zich niet verzekerd ben en bij wien opnieuw wantrouwen wordt opge

Terwijl de assurateurs die schade lijden zakelijk tengevolge van de handelingen van hun soneel, is de tweede groep daarentegen zooveel geworden door de praktijken der verzekerden.

Wel is waar is in de polis de bepaling opgen dat de te verzekerden goederen door de assurac moeten worden opgenomen en onderzocht, doch onderzoek vindt niet altijd plaats, hetgeen het vo maakt eene grootere geldelijke winst te veroveren

*) „Dinar“ is een woord van Arabischen oorsprong, waaronder verstaan een klein muntstukje van goud, dat vroeger althans, de had van ongeveer f 6.—.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer getast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplaat onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen

Het Ideaal voor de Tropen

FONDERIE'S STAALWARENHAND

Gevestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 131

Alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

POSTZEGELS

van Nederland en Koloniën steeds in iedere hoeveelheid te koop gevraagd. (Eventueel ruil tegen buitenlandse zegels. Basis: engrosprizen)

POSTZEGELEXPORIT

D. W. BRANTSEN

Frankenstraat 41 - Den Haag - Telef. 53529

heden, die kwade bedoelingen hebben, gemakkelijk die, welke zij met den handel kunnen maken.

Tengevolge van deze omstandigheden en bij het heerschende wantrouwen ten deze, is het verklaarbaar dat vele kleinhandelaren liever uit de buurt blijven van de verzekerde handelaren en de voorkeur geven aan eene verhuizing of aan het handeldrijven langs of op den openbaren weg, waar zij zich met hunne nering veiliger gevoelen.

Gedachtig aan het spreekwoord dat het beter is eene ziekte te voorkomen dan te genezen, beveelt de redactie niet alleen aan, doch beschouwt zij het als een plicht, dat, bij het plotseling uitbreken van een brand, ieder persoon, die ook maar het minste wantrouwen heeft of opzet daarbij vermoedt, aan de politie daarvan kennis geeft en haar op de hoogte brengt van den gang van zaken.

Zulk een handeling zal wel eens door sommigen als eene daad van verraad worden beschouwd, doch het algemeen belang gaat boven het particulier belang, terwijl het aan het licht brengen van een misdrijf toch altijd als eene goede handeling moet worden beschouwd.

Nu kan men hiertegen wel aanvoeren de bewering dat niemand het recht heeft zich met andermans zaken te bemoeien, doch daartegenover staat, dat als men door tijdige kennisgeving aan de politie een brand, die veel materiele schade aanbrengt, kan voorkomen, men verplicht is daaraan gevolg te geven.

Men kan toch niet van inwonende huisgenooten verlangen dat zij bij het waarnemen van het toebrengen van schade aan hunne materiele belangen, stil zullen blijven zitten en het zullen aanzien dat een brandstichter, ten koste van anderen, zich eensklaps verrijkt.

Ten slotte zegt de redactie dat als de brandassurantie Maatschappijen volgens een behoorlijk en correct systeem werken, vele branden van verzekerde woonhuizen en winkels in Ned.-Indië kunnen worden voorkomen.

Oost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

De Indische Gids.

Inhoud der April-afl.: Portret van Z. Exc. Dr. J. C. Koningsberger, Minister van Koloniën.

Het magisch denken van den Inlander, door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen (tekst eener voordracht, den 10 Dec. 1925 gehouden voor de studenten der Nederlandsche Handelshoogeschool te Rotterdam).

Het ontstaan van de Javaansche wajang (slot), door B. M. Goslings. Schr. heeft van het onderwerp eene diepgaande studie gemaakt; z. i. is dit populaire schimspelspel on-Javaansch van oorsprong, doch geboren in China en van daar reeds zeer vroeg naar Java overgebracht. Het heeft er zijn verschijning gemaakt te midden van een volk met een over het geheel nog vrij primitieve cultuur en waar de priesters van den doolendienst zich van het spel hebben meester gemaakt, daarmede tevens het voortbestaan er van verzekerende.

Onder de gunstigste omstandigheden als een uitvloeisel van het klimaat, van den volksaard en van het gehele conglomeraat van verdelende Hindoe-invloeden, op de Javaansche beschaving uitgeoefend, heeft de wajang poerwa zich zoo in den loop der eeuwen ontwikkeld tot een zeer hoogstaande kultuuruiting van het Javaansche volk, eenig in de wereld en waard om door de eeuwen voort te bestaan.

Dr. J. R. Beversluys wijdt eene beschouwing aan het Ned.-Indische Boschwezen op Java (naar aanleiding van het dienstverslag over 1924).

Onder het opschrift: Twee aristocraten in het begin van de 17e eeuw (Eene episode uit de geschiedenis van Djambi) geeft de heer J. W. J. Wellan interessante bijzonderheden over een mislukte poging van Portugeesche zijde om in Djambi vasten voet te krijgen.

Mr. Chr. P. van Wijngaarden schrijft over de rechtspositie der Indische stadsgemeenten binnen het rechtsgebied van de Provincie West-Java; hij heeft daaromtrent andere opvattingen dan Mr. S. Cohen Fzn., die de vorige afl. van de I. G. over dat onderwerp zijn mening uiteenzette en thans aan het stuk van Mr. v. W. Naschrift toevoegt.

De artikelenreeks wordt gevolgd door de vaste rubrieken: Varia (Kinderhuwelijken op Java). — Revue van brochures enz. (De bestuursvorming in Ned.-Indië, enz.). — Buitenland (De koersverandering van Moskou, door G. N.). — Koloniale literatuur (Mr. P. H. Fromberg's verspreide geschriften, besproken door Dr. H. G. Heijting. — Les Indes Néerlandaises, par G.

PIERRE J. MOOIJMAN

te KLAS DAMES- EN HEERENKLEERMAKERIJNAAR MAAT FRANKLINSTRAAT 141 - DEN HAAG

Coupe Minister London. Pasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleeding. Vakkundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Oppersen van alle voorkomende kleeding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. — Betalingsconditiën volgens overeenkomst.

TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN!!!

Angoulvanti (besproken door G. N.). — Wetenschap, enz. (Pionierseischen van de H. V. A.).

Gegevens over Djokjakarta.

De omstandigheid, dat reeds een paar maanden na de uitgave van het werk „Gegevens over Djokjakarta 1925” de oplaag was uitgeput, waaruit blijkt dat op de publicatie zeer veel prijs werd gesteld, heeft de resident van dat gewest, de heer L. F. Dingemans, er toe geleid tot het uitgeven eener nieuwe monografie, getiteld: „Gegevens over Djokjakarta 126 B”, als vervolg op een later te verschijnen geschrift „Gegevens over Djokjakarta 126 A”.

Het thans uitgegeven werk, in fol. formaat, handelt over speciale onderwerpen (nader in de inhoudsopgave gespecificeerd), waarbij aan den landhuur in de Javaansche Vorstenlanden een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd, evenzoo aan de Djokiasche aardbeving in 1867, alsmede aan verschillende in het gewest gehouden tentoonstellingen. — Weinig is het bekend, dat in de Prambanan-vlakte, nabij de hoofdplaats Djokjakarta, in den Hindoetijd, een groote stad heeft bestaan, waarvan thans enkele overgebleven tempels, vooral de tjandi Prambanan, eene bezichtiging overwaard zijn. Ook daarvoor vraagt een afzonderlijk hoofdstuk de aandacht.

Een aantal kaarten en platen verhoogden de waarde van het boek in hooge mate; vooral gaat een uitstekend geslaagd portret van het Hoofd van het Pakoe Alam-sche Huis, staande naast het portret (in zilveren lijst) van de Koningin, tegengeschenk van Hare Majesteit aan genoemden Vorst.

Mededeelingen van den Dienst der Volksgezondheid.

Van deze publicatie (voorheen getiteld: Mededeelingen van den Burgerl. Geneesk. Dienst) is deel I van jaarg. 1926 verschenen. Het bevat eene belangwekkende studie van Dr. F. Kopstein: „Hygiënische studien uit de Molukken” met tal van afbeeldingen en twee kaartjes.

Na een korte algemeene beschrijving van het land en de bewoners, hun huizen en woningtoestanden, voedings- en genotmiddelen, treedt schr. in beschouwingen over de zeden en gebruiken der Ambonneezen en der Tenimbereezen, om vervolgens eene afzonderlijke beschrijving te geven van de vele ziekten waarvan de bevolking heeft te lijden (waaronder in de eerste plaats: lepra). Dr. K. besluit zijne studie met aantekeningen over het bevolkingsvraagstuk in de Molukken, gevolgd door tabellen over de verspreiding van sommige ziekten onder de schoolkinderen.

Hetzelfde deel brengt nog het derde vervolg van Prof. E. Rodenwaldt's entomologische notities, met uitkomsten van muggenvangsten tijdens door den schr. in de laatste twee jaren uitgevoerde dienstreizen in de oostelijke gedeelten van den Archipel.

Mededeelingen. Tijdschrift voor Zendingwetenschap.

Het eerste stuk van deel 70 bevat weder een vervolg van Dr. A. C. Kruij's beschouwingen „Van Heiden tot Christen”; de schr. heeft het thans over Wet en Evangelie in de Zending op Midden-Celebes en de moeilijkheden voor welke de zending vaak komt te staan bij de toepassing van beide begrippen. — Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje wijdt, onder het opschrift „Een belangrijk boek over het rassenprobleem”, een uitvoerige beschouwing aan een werk van J. H. Oldham: Christianity and the race problem. — Het volgend artikel, van C. W. Nortier, handelt over het geestelijk leven van den dessa-Javaan. — Verder bevat dit Nr. een zeer uitvoerig bewerkt overzicht uit de Javaansch-Maleische pers, voor zoover betrekking hebbend op de volgende onderwerpen: godsdienst, volksbeweging, onderwijs, vrouwenbeweging en arbeidersbeweging. — De rubriek „Belangrijke verschijnselen op Zendinggebied” biedt groote verscheidenheid, evenals de „Literatuur-aankondiging.”

De Mestiezen van Kisar.

Aannemende dat de lezers van het Kol. Weekbl. wel zullen weten dat op het kleine Molukken-eilandje Kisar een paar honderd afstammelingen wonen van in Compagniestijd aan hun lot overgelaten en vergeten Europeanen, welke nakomelingen hun ras betrekkelijk zuiver wisten te bewaren, doch overigens een levenswijze volgen geheel gelijk aan de oorspronkelijke bewoners van dat eilandje, laten we hieronder eenige aan „Neerlandia” ontleende bijzonderheden volgen, waaruit blijkt dat men zich in de laatste jaren hun lot heeft aange-trokken.

Op Koepang zijn voor een twintig Kisareesche gezinnen woningen gebouwd, terwijl de kinderen kosteloos tot de Europeesche school zijn toegelaten. Dit is

NIJMEGEN

Effecten Coupons

Reiscredietbrieven 5048

Assurantiën Brandkluis

Effecten- en Wisselbank Bouvy

Lange Burchtstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

Piano's

Orgels

C. A. J. VAN KALMTHOUT

Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562

Bisschop Hamerstraat 1-1a

Vleugels

Kunstspelpiano's

Les extrêmes se touchent

Een courantdrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz. g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

G. F. A. DRIESSEN
NIJMEGEN
GEEN STROOM REPARATIES
BIJ
NORMAAL ONDERHOUD
ROLSCHUIERS
GOED en GOEDKOOP
ALLE ONDERDEELEN VOORRADIG
ALLE REPARATIËN

Dr. RABINDRANATH TAGORE
Het Centrum der Indische
Cultuur

PRIJS f 0.60 S

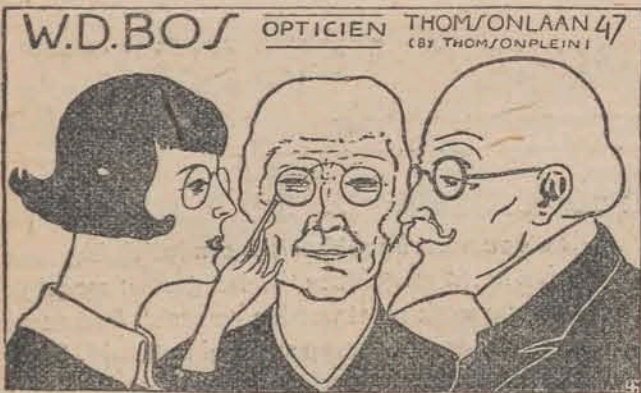
N.V. „ADI-POESTAKA” - S-GRAVENHAGE

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
Goudsbloemlaan 8
DEN HAAG

LEERARES PIANO- EN
ENSEMBLESPEL
SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

N.V. Manufacturenmag. „HET ANKER”
Veenestraat 49, Tel. 12491, 's-Gravenhage

ALGEHEELE UITVERKOOP
WEGENS LIQUIDATIE
TEGEN ZEER LAGE PRIJZEN
ONZE GEHEELE VOORRAAD
TRICOT-ONDERGOEDEREN, KOUSEN EN SOKKEN
WORDT VAN HEDEN AF OPPERUIMD MET
50 pCt. KORTING
ZIET DE ETALAGES ZIET DE ETALAGES

N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau „NABA”

Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

*Net goekoopste aares voor
Complete Meubueeringen*

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

*Verzenaingen aoor geheel Neaerlana,
Oos- en West-Indië*

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

*Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit*

AAN DE LEDEN. Mogen wij op Uwe medewerking rekenen om het ledental onzer vereniging te doen toenemen? Als ieder lid slechts één persoon introduceert, zal onze wekelijksche Mutatiestaat een sprekende rubriek vormen, die getuigenis aflegt van daadwerkelijk streven naar verhooging van den bloei van „Oost en West”.

INSTITUUT VOOR MAGNETISME EN MASSAGE
HOOGTEZON EN DIATHERMIE
W. F. WAGHTO, ARTS
Gevestigd v. GALENSTRAAT 70, b/h PR. HENDRIKPL.

Spreekuren: 8.30-10 uur voormiddag, 1.30-3 uur namiddag 7-8 uur 's avonds. Spreekuur Oogarts: Zaterdagmiddag van 3.30-4.30 uur. Magnetiseurs-Masseurs: H. C. ORIF VAN AMSTEL, W. P. MÜNZE.

nu acht jaar geleden en verklaard wordt dat deze kinderen haast niet van de Europeesche zijn te onderscheiden. Het vorige jaar hebben zij een bezoek kunnen brengen aan het land hunner geboorte, doch door hunne opvoeding op een Europeesche school zijn de kinderen ongeschikt geworden voor het leven dat zij vroeger leidden. Voor de verdere opleiding dezer kinderen is nu onder leiding van het Binnenlandsch Bestuur opgericht de „Vereniging tot opvoeding der Mestiezen-kinderen van Kisar”, welke zich ten doel stelt om de opvoeding van dit jonge geslacht in den ruimsten zin ter hand te nemen, dus zoowel maatschappelijk als geestelijk.

Sri Poestaka.

De Maart-afl. van dit door „Volkslectuur” in de Maleische taal uitgegeven maandblad opent met een fraai gezicht op het meer van Wanajasa bij Poerwakarta, gevolgd door een geïllustreerd artikel over de Londensche haven en markt; een uittreksel uit een lezing van Prof. Dr. Hoesein Djajadiningrat over het gebruik van vreemde woorden in de Maleische taal; een geïllustreerde verhandeling over de Tenggerezen (res. Pasoeroean); het verhaal van Ken Tamboehan; iets over den pisang-exporthandel te Banjoewangi (met foto's); boekbespreking en redactionele mededeelingen; feuilleton.

Cedaya.

Inhoud der April-afl. Titelplaat: Een scène uit het Javaansche tooneel met levende acteurs „Wajang wong”. — Cultuur en civilisatie, door Noto Soeroto (slot). — Gezichten uit Indië: Het eiland Bali. — Gevoelens van liefde en trouw bij den Javaan. — Indrukken van de Molukken en Nieuw-Guinea (vervolg), door H. F. Tillema (met ill.). — Verder o.a. een bijdrage van S. Soetan Melajoe over het Vredespaleis te 's-Gravenhage.

Economisch-Statistische Berichten.

Dr. R. Broersma schrijft in het Nr. van 7 dezer een artikel: „Het tekort aan eigen rijst in Ned.-Indië”, verband houdend met de door Dr. A. A. L. Rutgers onlangs in het Indisch Genootschap gehouden voordracht over de voedselvoorziening van Ned.-Indië. Dr. Br. toont zich bevreesd dat, nu de Inlandsche bevolking zich meer en meer gaat toeleggen op den aanplant van handsgewassen, die (zoals rubber bijv.) voor haar in geldelijk opzicht zoo voordelig zijn, de teelt van het hoofdvoedsel rijst daaronder moet lijden. Welke vrees intuschen niet door Dr. Rutgers wordt gedeeld, óók blijkens het Naschrift dat hij toevoegt aan de beschouwingen van Dr. Broersma.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 35. De exploitatie-hand der bergcultures. Vooruit- en terugblik, door C. M. Hamaker. — Algemeen overzicht van de thee-cultuur in Ned.-Indië gedurende 1925. — De Nederlandsche theemarkt in 1925. — De nieuwe organisatie der Proefstations bij de bergcultures op Java. — Balansanalyses voor Rubber Maatschappijen (slot). — Weekrevue.

De Indische Mercur.

No. 14 (7 April). Zal de katoen als grondstof verdrongen worden? door ir. W. L. Utermark. — De proefstations der bergcultures. — Invoer uit Ned.-Indië naar Australië gedurende het fiscale jaar 1924-25. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verkeerswezen. — Financiële berichten en verslagen, zoodat de overige vaste rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over cacao, koffie, suiker, tabak en thee.

Indonesia Merdeka.

Inhoud van het Maart-Nr.: Indonesia op het Fête orientale (te Parijs). — Een gevaar in zachtzinnig gewaad (Blanda-theosofen) voor de Indonesische jeugdbeweging. — Een stukje uit onzen strijd om het bestaan (slot der beschouwingen over de rubbercultuur als belangrijke bron van inkomsten voor de bevolking). — De rotanstraf (scherpe kritiek op het bestaan ervan). — Herleving van de Europeesche machtsevenwichtspolitiek (bespreking van het werk van den Volkenbond).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chinesche pers 1926, No. 10. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Rondom het Idjenplateau, door H. 't H. (Met eenige afbeeldingen van interessante natuurgezichten). (Aarde en haar Volken. Maart '26).

KOEK, BANKET, CHOCOLADE EN SUIKERWERKEN
W. TEMPELMAN
FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES

Verslag over de Burgerlijke Openbare Werken in Nederlandsch-Indië over het jaar 1923. Vijfde gedeelte. Bevloeiing, afwatering en waterkeering. Met platen en kaarten. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Nederlandsch-Indië gedurende het jaar 1924. (Mededeelingen van het Centraal Kantoor voor de Statistiek No. 33. Weltevreden, Landsdrukkerij).

Overzicht van den uitvoer en de productonmarkt Makassar gedurende het vierde kwartaal van 1925. De markt van enkele invoerartikelen op Java en Madoera in 1925. (Korte Berichten. 5 Maart '26).

Het vochtgehalte van Inlandsche rubber, door ir. W. Spoon. — De uitvoerhandel van Java en Madoera gedurende 1925, I. (In- en Uitvoer. 7 April '26).

Komedie Stamboel, door S. Kalf. — Een evenement op wajang-orang gebied. (Met afb.). (De Indische Vlofganger. 9 April '26).

BOEKAANKONDIGING.

No. 39 van Elsevier's Algemeene Bibliotheek is geïllustreerd. De jeugdbeweging in Nederland door J. P. A. Ernstman. Wie iets van de jeugdbeweging hier te lande weet wil of zijn kennis omtrent deze belangrijke beweging wenscht te vermeerderen, raadplege dit systematisch geordend werkje, dat behalve een Voorwoord en overzichtslezing, een 10-tal hoofdstukken bevat. Gaarne wordt het boekje aan de jeugd, maar eveneens aan volwassenen, ter kennisneming aanbevolen.

Suriname.

In zijne artikelen in „De West-Indische Gids” en elders heeft de heer Tj. Pyttersen een lans gebroken voor de geschiktheid van de hooger gelegen landbouwgronden in Suriname voor den landbouw. Hij heeft daarbij ook gewezen op de meeningen van oude schrijvers over Suriname en Britsch Guiana. Het onderwerp is nu nader bestudeerd door den heer E. Essed, die in ons vorig nummer genoemd geschiedt: „Is Suriname het land, buiten het zee- en rivierland, dat de geschiktheid voor den landbouw op groote schaal te bezitten?”

Het o.i. zeer belangrijke geschrift heeft in Suriname niet de aandacht getrokken die het verdient. De studie die getuigt van groote kennis van het land en van een merkwaardige opmerkingsgave. Wij zouden gaarne zien, dat deskundigen hun meening uitspraken over de beschouwingen en conclusies van den heer Essed, die de door hun gestelde vraag bevestigend beantwoordt. In het bijzonder trok onze aandacht hetgeen hij zegt over de geschiktmaking van de savannes voor den landbouw. De heer Essed eindigt zijn interessante studie met deze woorden:

„Nog ligt er land ongebruikt in overvloed, dat zoodanig betoogd is, uitzinnend geschikt is voor den landbouw op groote schaal.

Mocht echter te eenigertijd de behoefte ontstaan naar meer land, dan, voorzeker, lieb Vaderland, mag de rustig sein: in uw heuvel- en bergland schuilt nog een onschatbaar actief op uwe rekening, die niet spoedig uitgeput zal zijn.”

In verband met de studie van den heer Essed verdient opmerking het volgende bericht in „De West-Indische Gids” van 19 Maart:

„Savanna teelt? Aan den heer E. G. Samson is voor den tijd van uiterlijk vijf jaren vergunning verleend tot het instellen van een onderzoek naar de geschiktheid voor veeteelt en landbouw — voor zover deze laatste in verband met het veeteeltbedrijf noodig is — van een terrein vermoedelijk groot 32500 H.A., gelegen tusschen de Coesewijnerivier en den spoorweg.”

In alle koffielanden groeit de koffie op heuvelland. Eenige jaren geleden ontmoette een Surinaamsch planter, op reis naar of van Nederland, een Engelschen of Amerikaanschen koffie-expert, die hem vroeg hoe hoog boven het zeevlak in Suriname de koffie groeit. „Below sea level”, was het antwoord, waarop de expert: „impossible, Sir.”

Of de man aan de uitnodiging om zelf te gaan kijken gehoor gegeven heeft, weten wij niet. Nu wil Dr.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeldde MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL.

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadlooze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Tehuis voor Kinderen

DEN HAAG - FRANKENSTRAAT 49 - TELEF. 51935

MEVR. I. VERPLOEGH CHASSÉ,

Individaalpsychologe,

Sprekuren: Maandag, Woensdag en Vrijdag 2-3 uur
Aan het Tehuis zijn verbonden: Consultatiebureau voor opvoedingsvragen, Speel- en werkdagen onder medewerking van een leerares in Kinderverz. en Opv. (Fröbel- en Montessorileerm., slöjdwerk). Cursus voor volw. in Kinderspel- en Speelgoed maken.

Fernandes, van het landbouw-proefstation, een proef nemen met een kleinen kofficeaanplant op land buiten de alluviale kuststrook.

„De Surinamer” van 21 Februari acht de proefneming onnoodig en schrijft dat, als men de oude jaargangen van 't blad openlaat, „men daar artikelen zal vinden van de hand van een eminenten geleerde, een echten Studax, daarenboven van een oud en ervaren kolonist, van Pater van Coll, z.g., waarin Z.Eerw. dit vraagstuk ampel en goed gedocumenteerd heeft behandeld en in bevestigenden zin beantwoord.”

Wij hebben slechts een flauwe herinnering van die artikelen en meenen daarom, dat de redactie van „De Surinamer” — nu het onderwerp blijkbaar weer aan de orde is — goed zou doen ze te herdrukken, vooral nu een inzender in „De West” van 2 Maart verklaart dat Pater van Coll „vele mogelijkheden geopend heeft, vele stimulerende beweringen heeft uitgesproken, maar helaas (wat geen verwijt aan hem is) niets „be-wezen” heeft. Het zou dus in strijd met den geest van dezen pater wezen, om diens beschouwingen tot geleerde bewijzen te proclameren en verdere proefnemin-gen overbodig te achten.”

De inzender schrijft o.i. terecht: „Men wil in Suri-name grootkapitaal binnenhalen. Zoo vaak is getracht dit met redeneering te bereiken. Het resultaat is natu-urlijk nihil geweest. Is 't dan nog geen tijd, dat we nu niet langer legenden blijven voortbouwen, maar in-dielijk aan het werk gaan en op 'n behoorlijke ma-nier gegevens aan het kapitaal verstrekken”.....

Prof. Dr. Stahel, die, op reis naar het Wilhelmina-gebergte diep in het binnenland zit, heeft van daar uit in „De West” van 16 Maart een uitvoerig artikel doen opnemen om ernstig te waarschuwen tegen de hervatting van de rubbercultuur in Suriname, waarvan hij, wegens de bladziekte der Hevea, mislukking ver-waakt.

De heer Th. Waller, door de redactie daartoe in de gelegenheid gesteld, maakt in hetzelfde nummer zijne opmerkingen over de beschouwingen van Prof. Stahel. Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Wetenschap — de phytopathologische bran-che, die Prof. Stahel zoo ijverig bestudeert, inbegre-pen — is iets, dat in gissingen is verstrikt. Tastend gaat men vooruit, en wat gisteren nog een rots van waar-heid geleck, zakt heden krakend in elkaar. Dat moest voorzichtigheid manen. Want aan de mannen van de wetenschap is het beter bekend dan aan anderen, dat het haast grijpbare door een nieuwe ontdekking ooms plotseling vervaagt en zich oplost in het onein-ige onbekende.....”

„Toen mijn broer bij een onderhoud met Prof. Stahel melding maakte van den keurigen aanplant op beekhuizen, riep de Professor met overtuiging uit: „Dat kan niet.” Mijn broer hield vol, de Professor ook daar was maar één uitweg op: een auto nemen en zich ter plaatse begeven, hetgeen ook geschiedde. En? De Professor moest erkennen, dat de aanplant (waar-van hem het bestaan niet bekend was) behoudens heel enkele boomen, er goed voor stond. Maar bij zeide, dat dit toch niets afdeed van de algemeene waarheid, dat het hier met Hevea niet ging. Later is gebleken, dat op plantage De Vrede een aanplant van bijna tien duizend boomen tot op heden intact is gebleven en dat ook plantage Nieuw Clarenbeek een aanplant van ongeveer gelijke grootte bezit. Dit alles zegt volgens Professor Stahel niets. Het zal wel aan mijn leeken-verstand liggen, maar wanneer zulke uitgebreide aan-plantingen zich gedurende 15 tot 20 jaren handhaven onder een accumulatie van ongunstige factoren, zoo-als daar zijn: slechte bodem en dito drainage, onoor-veelkundige behandeling, intense verwaarloozing, dan zeg ik — van zoo'n aanplant, voortgeko-men uit meer dan slecht plantmateriaal, niet meer dan paar procent der boomen aan de ziekte ten offer te offeren, dan vraag ik of het gerechtvaardigd is te bewe-zen, dat in deze materie het laatste woord al gespro-ken is? Naar mijne bescheiden meening is dat niet het geval. Nergens is hier de cultuur opgegeven om de ziekte. Op geen enkele plantage heeft de sterfte, voor zover mij bekend, meer dan enkele procenten bedra-agen. Onder de suggestie gebracht, dat voor Suriname de rubber wegens de lage prijzen geen economische be-voelenis meer had of ooit weer zou krijgen, hakte men de boomen bij duizenden — in enkele gevallen bij tien-duizenden — om.

„Iedereen kan zich overtuigen, dat overal in de kolonie, waar de houthakkersbij de boomen gespaard heeft, deze goed staan. Maar als desondanks de Pro-

KULK & KRAMER

Kantoor machines
en Meubelen
PAPESTR. 1b. TEL. 11701
DEN HAAG 5158

COPIËER-INRICHTING REPARATIE-INRICHTING

REIS-SCHRIJFMACHINES
Remington Portable,
Corona, Erika, Senta

Verzending naar Indië onder garantie.

fessor op grond van zijn theorie zegt, dat zoodra het aantal boomen vermeerdert, de ziekte verwoestend zal optreden, dan buig ik het hoofd en leg de pen neer met de zucht: *arm Suriname*”.

„De West” van 9 Maart schrijft:

„Dezer dagen werd door een landbouwleeraar Liems de aandacht gevestigd op de mogelijkheid om op goed-koopere wijze terreinen te bevoelen in den Saramacca-polder, met het nu nog steeds zoete water van het Sara-maccakanaal.

De meeste gronden liggen slechts twee tot drie voet boven het kanaalpeil, zoodat er weinig arbeidsvermogen noodig is, om het water op te pompen. Deze proef ligt in de lijn van het betoog door den heer Liems geleverd in „De West-Indische Gids”, over de uitoe-fening van kleinen landbouw, met behulp van irrigatie en drainage. Beantwoordt de proef, dan zal dit systeem ongetwijfeld geleidelijk over den geheelen polder wor-den uitgebreid en zullen daardoor de kansen voor de kleine landbouwers om met behoorlijke winst te wer-ken, niet weinig worden vergroot. Onderzocht kan dan worden of dit systeem ook kan worden toegepast voor de vestigingen der Hollandsche boeren rondom Para-maribo.

De heer Liems meent, dat als men irrigatie en drai-nage in de hand heeft, men ook een proef zou kunnen nemen om de Columbiaansche methode van planten van Gros Michel bacooven hier toe te passen. Men weet dat in Columbia de Panamaziekte niet voorkomt”.....

Bij resolutie van den gouverneur van Suriname van 4 Maart is bepaald, dat mede tot den werkkring van het Landbouw-proefstation zal geacht worden te be-hooren, de landbouwvoorlichtingsdienst van het sedert opgeheven departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, in verband waarmede onder de bevelen van den directeur van dat proefstation staat het personeel van dien voorlichtingsdienst; wordende de landbouw-leeraar J. A. Liems zooveel mogelijk ter beschikking gesteld van den agent-generaal, in verband met de aan dezen hoofdamtenaar opgedragen zorg van het onderhoud en de verbetering van de centrale vesti-gingsplaatsen, andere vestigingen van kleine landbou-wers en van gouvernements-stalweiden.

„De West” van 5 Maart schrijft:

„Constantia. De heer Freeman, een Amerikaan, die onlangs de kolonie bezocht voor de katoencultuur, heeft de plantage Constantia gehoord, met optie tot koop. De bedoeling is om de plantage in katoen en koffie om te zetten. Met het beheer is belast de heer E. Snellen, oud-directeur van den landbouw, en met de uitvoering der werkzaamheden de heer J. Pool.”

Wij lezen in „De West” van 2 Maart:

„Suriname's geschenk. Gisteren werd door Mr. S. D. de Vries van Harer Majesteits particulier secretaris Baron van Geen onderstaand telegram ontvangen: „Prachtig geschenk Suriname goede orde ontvangen. Koningin Prins bijzonder erkentelijk brief volgt.”

Volgens een mededeeling in „De West” van 12 Maart is Baron van Heemstra, Gouverneur van Suriname, be-noemd tot Commandeur van het Legioen van eer.

Bij Kon. besluit van 1 April is aan den gouverneur van Suriname, mr. A. J. A. A. baron van Heemstra, met ingang van 15 Mei, voor den duur van 3 maanden, verlof naar Nederland verleend.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op een zeer belangrijk artikel van de hand van den heer A. S. J. Fernandes — ond-griffier der Koloniale Staten — in „Het Vaderland” van 10 April, Av.blad B, onder het hoofd: „Het Opperste Gerechtshof van Suriname. Mi-nisterieele bedreiging van de onafhankelijkheid”. De schrijver is van oordeel dat de Kamer door een krach-tig en ondubbelzinnig votum in den vorm van een motie van orde moet aandringen op intrekking van de artikelen 9 en 46 van Het eglement op de Inrigting en Zamenstelling der Regterlijke Magt in Suriname.

Een goed en billijk adres

voor

prima Thee en Koffie

is

5162

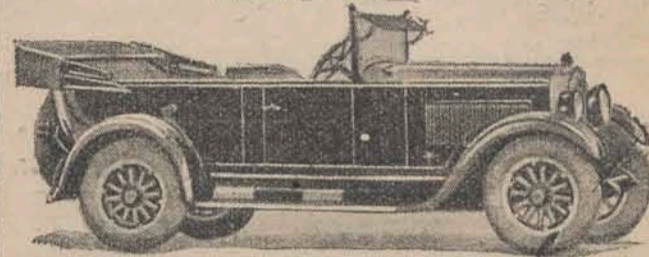
Thee- en Koffiehandel Noordeinde 105a

's-Gravenhage

Telefoon 12413

Garage A. VERSEVELDT

Nassau Zuilensteinstraat 47 Telefoon 11202
DEN HAAG

Levering van alle soorten Automobielen
en Motorrijwielen

STALLING

5159

BENODIGDHEDEN - OLIE en BENZINE

Modemagazijnen

HENNEMAN & PLUKKER

Valeriusstr. 28-38

DEN HAAG

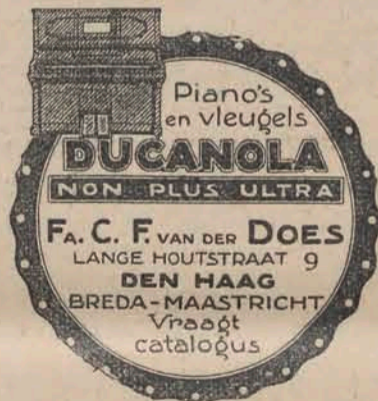
Grootste Speciaal Magazijnen

in Japonnen, Blouses, Rokken,

Peignoirs, enz. enz.

5018

Gedurende den Winter steeds nieuwe zen-dingen voile Blouses en Japonnen voor Indië

5011

P. DE KAT ANGELINO MOEDRA'S OP BALI MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11,50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
S (N. Rott. Cr.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

A. LOTGERING

Tandarts

Suezkade 72 - Den Haag - Tel. 32305

Sprekuren: 8.30-9 v.m.

5211

1.30-3 namidd., 7-8 namidd. (behalve Zaterdag)

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal / 80,000,000.
Statutaire Reserve - 20,536,361.
Buitengewone Reserve - 22,660,000.

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.
Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

1024

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRAHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

Berijdt
Gazelle

Geen beter Hollandsch rijwiel

J.F. VROLIJK ZOUTMANSTR. 10^A
TEL. 34725
's-GRAVENHAGE.

Wanneer U
PERIODIEKEN
wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering
zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote oplagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

Wissel In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO
CARACAS
VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika.

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document.-Credieten

Curacao.

Wijziging Curaçaosche begrooting 1924.

Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Curaçaosche begrooting voor het dienstjaar 1924. De uitkomsten van het begrotingsjaar zijn geweest: voor de inkomsten f 2.517.972.—, voor de uitgaven f 2.511.419.—, zoodat de middelen f 6552.— meer hebben opgebracht dan voor de bestrijding der uitgaven werd vereischt en dientengevolge over de Rijksbijdrage niet behoefte te worden beschikt.

Het eindcijfer der begrooting zal thans nader bepaald moeten worden op f 2.715.321.—.

De hoogere opbrengst van de middelen: invoerrecht, accijns op gedistilleerd, ontvangsten wegens dienstverleening en havengelden, is in hoofdzaak het gevolg van de economische opleving van Curacao. Bovendien had men bij het doen van de ramingen voor 1924 nog geen voldoende overzicht over de hoogere opbrengst der heffingen, die einde 1922 werden herzien.

Havenverbetering.

In aansluiting op hetgeen wij 25 Maart j.l. mededeelden, kunnen wij melden, dat de Kol. Raad in zijn vergadering van 22 Februari 1926 heeft vastgesteld een brief aan den Gouverneur, waarin de Raad adviseert om voor f 35.000.— de bedoelde terreinen van den Heer Petrus Boom te koopen en waarin de Raad zich verbindt mede te werken tot het tot stand komen eener tijdelijke bijzondere heffing, indien door het bouwen der brug over het Waagat op de plaats door de afdeelingen aangewezen en het aanleggen van een nieuwen weg meerdere kosten veroorzaakt worden boven de reeds aangevraagde ruim vijf ton die niet door hoogere opbrengst der middelen of door bezuiniging op deze of de volgende begrooting zouden kunnen worden bestreden.

De protestantsche gemeente op Bonaire.

De kerkeraad der V. P. G. op Curacao heeft zich in een brief aan den Kol. Raad verklaard tegen de opheffing van de betrekking van Predikant op Bonaire. De kerkeraad wijst er op dat (ingeval van opheffing) de Prot. Gemeente op Bonaire zal uiteenvallen; dat er geen reden is om de Protestanten op Bonaire zonder godsdienstige leiding te laten; dat de Gemeente op Bonaire geenszins ingenomen is met de pogingen van Ds. Foppema; dat het heel wel mogelijk is, dat wegens den hoogen levensstandaard op Curacao en den stijgenden op Aruba binnenkort velen een andere woonplaats zullen moeten zoeken, waarbij Bonaire allereerst in aanmerking komt; dat door vestiging van een groote onderneming op Bonaire het aantal Protestanten aldaar kan toenemen.

Op voorstel van den voorzitter is deze brief in de afdeelingen behandeld, waarna de Kol. Raad den Gouverneur heeft meegedeeld, hem niet in overweging te kunnen geven „tot opheffing van de betrekking van godsdienstleeraar van de Protestantsche Gemeente op Bonaire over te gaan, bijaldien daarmede bedoeld is het verwijderen van de Curaçaosche begrooting van de bezoldiging voor den leeraar van die gemeente.

Indien tengevolge van het afnemen van het aantal Protestanten op Bonaire de noodzakelijkheid of behoefte van het geregeld op dat eiland wonen van een godsdienstleeraar van die Gemeente niet meer wordt gevoeld, bestaat er, naar het oordeel van den Raad, geen bezwaar dat de tegenwoordige titularis den dienst verlaat en bedoelde betrekking vacant blijft, mits geregeld op de Curaçaosche begrooting het voor die betrekking uitgetrokken bedrag voorkomt, waaruit te allen tijde de bezoldiging van een godsdienstleeraar op Bonaire kan plaats hebben, ingeval door toenemen van het aantal Protestanten aldaar of anderszins de wensch naar een voorganger mocht ontstaan en waaruit zouden kunnen gekweten worden de reis- en verblijfkosten bij een dienstreis naar Bonaire van een op een ander eiland gevestigden predikant of godsdienstleeraar, die op verzoek van de Protestantsche Gemeente op Bonaire, bereid mocht gevonden worden zich op vastgestelde tijdstippen of bij gelegenheden naar gezegd eiland te begeven.

Wij vreezen, dat, wanneer de godsdienstleeraar den teruggang niet heeft kunnen tegenhouden, zonder dezen het ledental wel niet klimmen zal. Over de oorzaken van den achteruitgang geen woord.

De nieuwe notaris.

Zooals bekend, is onlangs de mogelijkheid geopend een derden notaris aan te stellen. Thans is met de waarneming van dit ambt belast de heer E. S. C. de Veer

Abrahamsz, gewezen advocaat-generaal bij het hof van justitie.

De pharmaceutische dienst.

Blijkbaar naar aanleiding van de gedachtenwisseling in de Staten-Generaal bij de begrooting over 1925 over dit onderwerp, waaraan ook ons blad heeft deelgenomen, is thans in de 2de Kamer bij het Voorloopig verslag voor 1926 gevraagd, of de Openbare gezondheidsdienst voor de pharmaceutische controle beschikt over een wetenschappelijk gevormde kracht.

Hierop luidt het antwoord van den Minister: „Aan het laboratorium van den openbaren gezondheidsdienst zijn een hulp-scheikundige en een bacterioloog werkzaam. Voor zoover den ondergekende bekend, zijn deze krachten niet aan eene hoo school opgeleid.”

Onze haven in het buitenland.

Onder bovenstaand opschrift plaatsten wij in blad van Zaterdag 31 October 1925 een artikelje, waarin wij de aandacht vestigden op het feit, dat het in algemeen belang van de scheepvaart zou zijn, indien de bank, welke zich midden in het Schottegat vindt, zoo spoedig mogelijk werd weggebaggerd, waartoe door een aanmerkelijke ruimte gewonnen zou worden om met groote schepen te manoeuvreeren.

Dat zulks wel noodig is, is o.a. thans bewezen door het feit, dat 17 Februari 1926 het Engelsche stoomschip „San Gerardo”, onder loodsaanwijzing, het baken, welk op deze ondiepte staat, omvoer.

Of het schip aan den grond geloopt is, weten niet met zekerheid, doch het zal op den gezagvoerder zeker wel geen aangename indruk gemaakt hebben, teneer niet wanneer men daarbij in het oog houdt dat het schip voor de schade aansprakelijk gesteld wordt.

Het gevolg is ook meestal een ontevreden kapitein, welke in zijn rapport over zulk een ongeval aan de reeders de ongunstige toestanden der haven sterk naar voren brengt en deze onder zijn collega's verspreiden welke dan dikwijls een vóóroordeel tegen onze haven zullen hebben zelfs voor ze er geweest zijn.

In aanmerking nemend, dat deze betrekkelijk kleine ondieplien in het Schottegat zulk een groot gedeelte van aan ontogankelijk maken voor groote schepen, welke het onwillekeurig verwondering, waaraan men niet maar steeds niet met de opruiming ervan begonnen is. De haventoestanden schreeuwen alom om verbetering Welnu, waarom dan niet met het meest noodzakelijke en gemakkelijkste begonnen?

Het Gouvernement heeft toch een eigen baggermachine!! (A. d. C.)

Uit den Verren Vreemde.

De brand van de P. C. Hoofi.

Nadat wij het alarm overgenomen hadden, zoo „La Dépêche Coloniale” dit had laten hooren, kwamen dit zelfde blad in zijn nr. van 3 April de eerst gewone onrust temperen. Wij haasten ons deze herziene lezing te geven, hopende dat de conclusie waartoe komt, deze namelijk, dat de P. C. Hoofi in Juni klaar en klaar zal kunnen worden afgeleverd, verwezen zal worden.

Volgens het nieuwe bericht zijn vlammen en rook dicht en hoog om het schip opgestegen, toen de vande mazout in brand was geraakt, maar is de rokkende schade niet van groote betekenis geworden. Dank zij het vaardig optreden van de directie van werven van de Loire, kon de mazout met kracht pompen uit de buurt van het schip weggestuwd worden. De prachtige boot is slechts aan een zijde, over een betrekkelijk kleine lengte, beschadigd. Het plat ijzer, bewerkt met waterstralen, is weinig opgezet, men hoopt dat vervanging ervan niet noodig blijken.

De houten onderdeelen, die bij een vorigen brand werden beschadigd, zijn door nieuwe vervangen, en Saint Nazaire is men, zooals gezegd, de meening te gedaan, dat het vertrek naar Amsterdam van de voor de St. Vt. Mij. Nederland bestemde, mailboot, Juni kan geschieden.

Wij voegen aan dit verblijdend bericht een aankening toe, aan dezelfde bron ontleend.

Volgens L. D. C. heeft de Mij. Nederland een tweede motorschip, de Christiaan Huygens (174 M. L., 26 t., 17000 p.k., 15 kn.) besteld, waarvan de bestelling ook aan de werven van de Loire zou zijn ten deel worden, ware het niet dat het „veto gouvernement

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouder
Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
Telefoon 16110

Opleiding voor het M.O. Examen en voor
het Examen Privaat-Docent
(Genootschap voor Practisch Handelsonderwijs)

T. H. TIEMAN

Horlogemaker
 voorh. Chef b. d. Heer A. B. Thiemessen
SPECIALAAL ADRES
 voor het herstellen van afge-
 keurde-, antieke- of kunstige
 Uurwerken
Pieterstraat 23, Den Haag
 nabij de Prinsstraat 5218

REPAREREEN OVERTREKKEN

PARAPLUIE MAGAZIJN
A. QUERELLE
SCHOOLSTRAAT 10 5135
'S-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151
 Leden van „Oost en West” 5 pCt. korting

VERSCHEENEN:

NOTO SOEROTO

NIEUWE FLUISTERINGEN

(IN RHYTHMISCH PROZA)

MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
 1-500.

Alleen gebonden verkrijgbaar.

Prijs f 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

„glais” haar dit had ontnomen, want zij hadden prij-
 aangeboden die veel voordeliger waren dan die
 Engelsche- en zelfs der Nederlandsche mededingers.
 ons dunkt dat in dit bericht zeker iets is recht te
 men. De Mij. Nederland staat toch niet onder een
 to gouvernemental anglais”.

Frankrijk als mandaat-houder in Syrië.

De commissie van den Volkenbond, welke de aan-
 gaven der mandaat-gebieden te behandelen
 stelde het vorige jaar de bespreking van de Sy-
 sche zaken uit, in verband met de gebeurtenissen
 daar. Het Fransche rapport was nog niet ingekomen
 de stand van zaken, in wat de opstand der Droezen
 genoemd, was te troebel om toen reeds tot een
 oordeeling te kunnen komen. Uitstel werd verleend,
 schen was generaal Sarrail, die naar veler oor-
 te ruw was opgetreden, vervangen door senator
 Jouvelet, den bekenden Volkenbondfiguur.

In Februari vergaderde nu de permanente mandaats-
 commissie te Rome om zich thans speciaal met het
 Fransche rapport bezig te houden.

Wij vonden reeds gelegenheid om t. d. p. melding
 te maken van commissies en delegaties uit Syrië, die
 ook naar Rome hadden begeven, om opvattingen
 inzichten te bepleiten, welke tegen de Fransche
 ingaan.

Heeft men aan Volkenbondsorganen wel eens kunnen
 wijten, dat zij zich te veel lieten leiden en beheer-
 den door een vooropgezette meening, of een vooruit
 wenschte conclusie, de commissie, welke t. d. rap-
 port heeft uitgebracht, mag een dergelijk verwijt zeker
 treffen. Het uitvoerig overzicht, dat de pers van
 rapport bevat geeft den indruk van onbevangen on-
 tijdigheid, de kritiek wordt Frankrijk niet bespaard.
 Deze kritiek richt zich in de eerste plaats tegen het
 dat de mandaatsmogendheid zelf over den
 stand in Syrië heeft ingediend. De commissie be-
 urt te moeten verklaren, dat dit document niet be-
 woordt aan de eischen, die men er aan stellen mag.

De rapport bevat leemten, niet slechts in de uiteenzetting van
 onmiddellijke oorzaken der tegenwoordige onlusten,
 ook wat de diepere oorzaak betreft van een on-
 waarvan niets gebleken is in de vorige rapporten.
 Het rapport bovendien met geen woord van een onder-
 naar den algemeenen toestand in het mandaats-
 gebied, noch naar de verantwoordelijkheid der Fran-
 che agenten, tegen wie nogtans in het Fransche
 element ernstige beschuldigingen zijn uitgebracht.
 mandaatscommissie heeft daarom een ruim gebruik
 maakt van de petities, welke haar van verschillende
 den bereikt hebben.

De mandaatscommissie stemt in met de definitie van
 mandaatszaak door De Caix, Frankrijk's vertegen-
 woordiger in de commissie gegeven, en de commissie
 kent, dat Frankrijk's taak in Syrië zeer is bemoeilijkt
 omdat de proclamatie van het recht van zelfbestem-
 en de verklaringen van Frankrijk en Engeland
 de toekomst van Syrië tijdens den oorlog de Sy-
 in de meening gebracht hebben, dat zij onmiddel-
 onafhankelijk zouden worden. Van het oogenblik
 dat het mandaat ingevoerd werd, hebben er in Syrië
 de partij, die gunstig voor Frankrijk was, partijen
 aan, die vijandig gezind waren tegen den Fran-
 schen invloed en het mandaatsstelsel zelf. Deze oppo-
 heeft nooit gezwaakt.

Bij de bespreking der grieven, welke tegen het Fran-
 bestuur aangevoerd zijn maakt de commissie uit
 verklaringen van den Franschen vertegenwoordiger
 dat het niet waar is, zooals het Syro-Palestijnsche
 comité beweert, dat de Bank van Syrië, door de in-
 van haar statuten, al het goud uit het man-
 gebied naar Frankrijk zou overpompen. De com-
 sie doet echter opmerken, dat het door Frankrijk
 voerde stelsel van pariteit tusschen de Syrische en
 Fransche valuta's waardoor het Syrische geld aan al
 behoeftelingen van den frank onderworpen is, ern-
 ge nadeelen voor de Syrische bevolking heeft.

Wat den opstand van de Droezen aangaat, zegt de
 mandaatscommissie, dat één van de oorzaken der re-
 is geweest, dat de opvolgers van De Caix, die
 Hooge Commissaris in Syrië geweest is, de over-
 minst niet hebben nageleefd, welke hij in 1921 met
 leiders der Droezen gesloten had, en welke aan
 stammen een ruime mate van autonomie toestond.
 rive behandeling van de Droezijsche notabelen,
 en zij zich in April 1925 bij generaal Sarrail aanmeld-
 om de terugroeping van kapitein Carbillet te vra-
 heeft, in verband met overdreven eischen onder
 vorm van dwangarbeid, een diep gevoel van wrok
 heeft.

In haar besluit zegt de mandaatscommissie, dat zij
 vooral getroffen is door het gemis aan continuïteit,
 dat de mandaatspolitiek in Syrië gekenmerkt heeft.
 Het treffendste voorbeeld wordt geleverd door de op-
 eenvolgende wijzigingen, die in een periode van vijf
 jaar hebben plaats gehad in de territoriale organisa-
 tie van het land. Van 1919 tot 1925 zijn er vijf Hooge
 Commissarissen geweest, om van de waarnemende te
 zwijgen. Deze voortdurende veranderingen in het op-
 perbestuur brachten een instabiliteit mee in alle tak-
 ken der organisatie en deze onstandvastigheid bevor-
 derde de verscherping der geschillen, waarvoor in dit
 gebied met talloze rivaliteiten van ras, godsdienst en
 volksstammen, steeds overvloedige stof aanwezig is.

Bovendien vertoonden de Fransche adviseurs een al
 te uitgesproken neiging om de plaats in te nemen der
 plaatselijke overheden, zoodat de Syriërs den indruk
 moesten krijgen, dat het mandaat langzamerhand om-
 gezet werd in een stelsel van directe administratie
 door de Franschen.

Ter rechtvaardiging van de mandaatsmogendheid
 laat het rapport gelden, dat de inboorlingen wel een
 groote mate van apathie aan den dag gelegd hebben,
 waardoor de Fransche administrateurs welhaast ge-
 dwongen werden buiten hun boekje te gaan.

De mandaatscommissie wijst ten slotte op de groote
 offers aan geld en manschappen, die Frankrijk zich
 reeds voor Syrië getroost heeft en zonder welke dit
 gebied vermoedelijk reeds lang weer onder het Turk-
 sche juk gebracht zou zijn. In verband met de verkla-
 ringen der mandaatsmogendheid, dat zij in Syrië geene
 dan onbaatzuchtige doeleinden nastreeft, en de bewij-
 zen, door De Jouvelet geleverd, dat hij het eerlijk met
 deze politiek meent, spoort het rapport tenslotte de in-
 woners aan om niet langer hunne medewerking bij de
 uitvoering van het mandaat te weigeren, daar dit hun
 emancipatie slechts vertragen kan.

Wij meenen aan dit rapport één kantteekening te
 moeten toevoegen.

Gemis aan continuïteit is zeker een gebrek van de
 Fransche politiek. Een enkelen keer laat zij een be-
 stuurder gelegenheid om een plan door te zetten. De
 leiding van maarschalk Lyautey in Marokko was hier-
 van een voorbeeld.

In Syrië is het wispelturige van het vertrouwen der
 Fransche regering in de door haar gekozen hooge
 commissarissen wel heel duidelijk vertoond. Naar
 ons inzicht, is de leiding daar het meest in veilige
 handen geweest toen generaal Weygand er het bewind
 voerde. Politieke partij-overwegingen deden hem ver-
 vangen door generaal Sarrail, die o.i. een verkeerden
 kijk op de zaken had. Nu staat de Jouvelet aan het
 roer.

De Fransche Kamer heeft de begroting voor Syrië
 pas met een miljoen verminderd. Het rapport van de
 commissie te Rome komt Frankrijk tekortkomingen
 toekennen. Het is te betreuren dat dit zoo samenvalt.
 In 't algemeen zijn wij voorstanders van publiciteit,
 maar wat 't zwaarste is moet men het zwaarste laten
 wegen. 't Wil ons voorkomen, dat de Jouvelet onder-
 vinden zal, dat de uitspraak der commissie voor
 anti-Fransche propaganda zal worden gebruikt. De
 vermindering van 't budget met 1 miljoen fr. zal, niet
 om dit bedrag zelf, maar om de beteekenis, die de ver-
 zetspartij in Syrië erin zal weten te leggen, mede
 kwaad doen.

't Klinkt misschien als een tegenstrijdigheid, maar
 't is toch eerlijk gemeend: wij verwachten van de po-
 litiek van de Jouvelet de beëindiging niet van de moei-
 lijkheden in Syrië, maar toch vinden wij 't jammer dat
 hij belemmerd wordt in de vrije uitwerking van zijn
 opvattingen. Zijn stelsel, van eerst bepraten, fouten
 doen inzien, tot beter inzicht overreden, om daarna,
 indien dit alles gefaald heeft, tot doortastende maat-
 regelen over te gaan, dit stelsel is niet dat waarmede
 men succes heeft tegenover Arabische stammen.

Deze moeten de straffende hand nabij voelen en er,
 bij 't buiten den band springen, dadelijk door getrof-
 fen worden. Maar juist omdat wij 't als een fout van
 de Fransche politiek beschouwen, dat zij veel te gauw
 over stag gaat, zouden wij 't van belang hebben ge-
 acht de Volkenbondfiguur haar proefneming zuiver
 te laten uitvoeren en tot conclusiën te laten komen,
 die niet afgeleid of verward waren, door van elders
 bijgebrachte ongunstige inwerking. Het Fransche par-
 lement had daarom het door den vertrouwensman ge-
 vraagde budget onverkort moeten verleen. De man-
 daatscommissie had daarom haar rapport wel ter ken-
 nis van den mandaathouder over Syrië moeten bren-
 gen, maar de publicatie ervan moeten uitstellen totdat
 de Jouvelet het oogenblik hiervoor geschikt zou heb-

BRIEVENBUS - PRULLEMAND

Dit is vaak de weg, die uw reclame-
 drukwerk aflegt, terwijl het moet zijn:

BRIEVENBUS- HUISKAMER OF KANTOOR

Tegenwoordig vindt men zóóveel druk-
 werk in de bus, dat het aankijken niet
 waard is, dat telkens het heele zaakje
 dadelijk weggegooid wordt. Uw druk-
 kosten, bezorgloon of porto, alles is dan
 óók weggegooid!

Waarom dan geen reclaimedrukwerk rond-
 gezonden, dat door zijn aantrekkelijkheid
 opvalt, gelezen en vooral: bewaard wordt?
 Zulk drukwerk krijgt U niet van knoei-
 drukkerijtjes en evenmin van Multiplies-
 tors, doch wel van de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 NOBELSTRAAT 20 * DEN HAAG

UTRECHT.

GEBR. GERLACH

VOORSTRAAT 51 TELEF. 3475
 5065 hoek Jansveld

UTRECHT

Dames- en Heeren-Kleermakers
 Uniformwerkers

Uitrustingen
 voor Oost- en West-Indië

„DE STAD UTRECHT”

OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198
 bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt. 5068

Glas, Porselein en Aardewerk

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË.
 GARANTIE VOOR BREUK.

GEBR. v. EGMOND

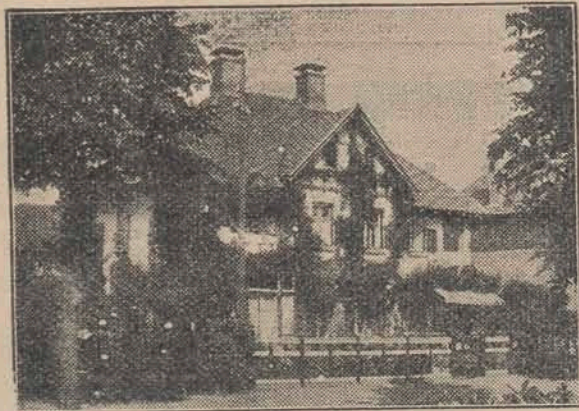
Waalsdorperlaan 23 Tel. 71639
 5161 DEN HAAG

Aanleg en onderhoud van Tuinen
 Levering van alle soorten planten
 — Vraagt gratis prijsopgaaf —

CASSA MARIS
 Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG 5193

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeederij,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

Villa „WELKOM” — Hilversum
 Sumatralaan 15—17 - Telef. 1384

No. 15 is vanaf 15 Juli tot 1 Sept. gemeubeld, compleet te huur, Suite, Uitbouw, vier Slaapkamers, Keuken, Kelder. Te bevragen bij Zuster C. C. OBENHUIJSEN, Sumatralaan 17, Hilversum. 5173

Het soliedst adres
 voor **Electrische benodigdheden**
 en **Installeeren van electrische geleidingen, is**

M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen. 5169

HERMAN MIDDENDORP
HET ZWARTE VENSTER
 MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.
 Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd.”

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE - MANICURE - PEDICURE 5293

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

Apotheek M. L. ADAMA
 Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366

Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen
 MINERALE WATEREN 5143
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

ben geoordeeld. Hij is toch ook de vertrouwensman van den mandaatgever, den Volkenbond.
 De stabiliteit waarop de mandaatscommissie, in beleid en in persoon aandringt, wordt door haar publicatie zelf geschokt en geschaad, en de, uit de onderzanding van de Jovenel, nader te trekken leering voor de toekomst wordt er ook door vertroebeld.

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Amsterdam.

EEN BEDROEVEND RESULTAAT.

In het „Koloniaal Weekblad” van 25 Maart jl. deelden wij mede, dat wij in overleg waren getreden met de Directie van het bekende Cental-Theater in de Amstelstraat en dat zij bereid was op een der Zaterdagmiddagen in April in haar theater een „Indische kunstmatinee” te geven, bestaande uit dansen door R. M. Jodjana en een wajang-voorstelling door R. S. Hardjodiringgo.

Leden van onze Vereeniging zouden deze zoo interessante kunstmatinee met hunne introducés tegen den prijs van f 1.— en van f 2.— (Loge en Beignoirs) kunnen bijwonen.

Kregen wij op onze poging, om een demonstratie van de Sumatra-film voor onze leden te kunnen houden een „resultaat van 15 aanvragen”, voor bovengenoemde kunstmatinee was het resultaat nog bedroevender, er kwam n.l. „geen enkele aanvraag”. Wel een schamele belooning voor al de moeite en tijd welke onvermijdelijk aan de voorbereiding van zulke matinee's en filmvoorstellingen verbonden zijn.

DE BOEDDHA-FIGUUR IN DE KUNST.

Woensdag 7 April hield de heer Anne Hallema uit Den Haag voor de leden onzer Afdeling en voor die van de Afdeling „Lego” (Lichamelijke en geestelijke Ontwikkeling) van de Amsterdamsche Burgerwacht eene lezing met lichtbeelden over „De Boeddha-figuur in de kunst”.

Spreker begon met onder de aandacht te brengen dat sinds enkele tientallen van jaren in Europa eene levendige belangstelling is gewekt voor de beeldende kunst der Hindoes en Oost-Asiaten.

Wel kende men hier sinds lang hun tempels, beelden en schilderijen, maar men zag ze meer als curiosa met geheimzinnige beteekenis, van ethnografisch en godsdienstig belang, dan wel als geestesuitingen in schoonheidsvormen.

Dat zoo'n z.g. „afgodsbeeld” een „thing of beauty” zou zijn, dat naast en vaak boven een gothiek of renaissance beeldje kon worden gesteld, werd maar door een enkele ingezien.

De dingen uit China, Japan en Indië waren zoo vreemd. Men begreep ze niet, vond ze zoo raar en bleef blind voor de zeldzame schoonheid van veel Boeddha-beelden en oude schilderijen, omdat er gewaand werd dat iets pas „mooi” kon worden gevonden, wanneer men wist, wat het voorstelde.

Doch het is niet door het weten en het verstand dat iemand de heerlijkheid van een kunst geniet. Aesthetisch aangedaan worden door een kunstwerk geschiedt onafhankelijk van het intellect.

Men heeft er zich voor „open” te stellen, zooals voor het zien van de natuur en het hooren van muziek.

Dat geen geleerdheid de poort opent op de velden van de eeuwige schoonheid, zooals die in de beeldende kunst geopenbaart wordt, kan hieruit wel zeer klaar blijken dat het in ons land maar een paar eenvoudige menschen zijn geweest, die met eenige anderen de pioniers werden voor het groote cultuurwerk n.l. de belangstelling voor de Oost-Aziatische beeldhouw- en schilder-kunst. In het begin dezer eeuw, zoo in de jaren 1903—1904 begon de firma Kleykamp, die een handel in riet en mandenwerk sinds 1792 te Rotterdam dreef, voorwerpen van Japansche en Chineesche kunst te exposeren. Voor de oningewijden gaf de bekende essayist J. A. Loeber Jr., in den catalogus van die tentoonstellingen beschouwingen over Japan en China.

Bremmer ging en geeft nog lessen in het aesthetisch zien van kunst. Prof. Dr. M. W. de Visser organiseerde te Leiden tentoonstellingen van Japansche Prentkunst. In Bergum richtte de oud-Ind. onderwijzer Van der Meulen, een museum van Oost-Aziatische kunst in, dat thans een sieraad is van kunst-verzameling te Leeuwarden.

Verschillende periodieken gaven artikelen over Boeddhistische-, Hindoesche-, Chineesche-, Japansche- en Indische kunst. Vooral muntte daarin uit het Maandblad

Coiffure - Manicure - Massage
Permanent Waving
N. BERTRAM, AMSTERDAM
 „MAISON MIGNY”
 5074 KALVERSTRAAT 196 TELEF. 4°504

„Nederlandsch Indië, Oud en Nieuw”. Hoezeer deze langstelling in Holland voor de geestelijke school der kunst uit het Oosten aanwakkerde, bleek we de oprichting der Vereeniging van Vrienden der Aziatische Kunst, die sindsdien drie belangrijke tentoonstellingen organiseerde en een paar fraaie werken uitgaf.

Na deze inleiding wees de heer Hallema er op, hoe leuk het beste doet zich tot een bepaalde groep van figuren te beperken, daar telkens weer, zij het ook veelvoudige gedaante-ervisseling der figuren van Boeddha in het weelderig woud der Oost-Aziatische kunst verschijnen en hij beginnen moet zich er schap van te geven dat deze gestalte in gebaar, vormenrythme en lijnmuziek voor zijn gemoed, geest en schoonheidszin te beteekenen heeft.

Want in elke Boeddha-figuur is een wereld van sche gedachten en verheven gevoelens gerealiseerd men zich pas na jaren van stil gepeinen en gezuivering kan eigen maken.

Dit is de kunst der Stilte, der Kalmte, van de moedsvrede en van de kristallijnen Rust.

Gelijk in een effen bergmeer het klare hemel-ongebroken wordt weerspiegeld, zoo wordt in de louterde ziel zuiver weerkaatst het verheven beeld der zijgenden, naar binnen en naar boven luisterende Boeddha. Wij, die graag veel praten, moeten luisteren om de subtiële schoonheid van de Boeddha-kunst te kunnen waarnemen en door haar eeuwig adem te worden beroerd.

Want het is als eene fluistering uit hemelsche die zacht en leeder en vervlietend als een geur- en vorm- en lijnharmonie van het Boeddha-beeld tot ziel komt.

Hierna behandelde de spreker de verschillende dha-figuren, zooals die voorkomen in de nissen van Boroboeoe, wees op de kleeding, op de handhouding, op de ligging der beenen en eindigde zijn inleidend met het voorlezen van het gedicht van Noto Soedjono „De Boroboeoe”, in welk gedicht deze fijnvoelende Oosterling biddend zingt in vereering voor den Boeddha, die de schoonheid en volmaaktheid is voor de Oostersche ziel.

Hierna werden prachtige lichtbeelden vertoond ongekende schoonheid. Bij elk lichtbeeld gaf de spreker eene toelichting, geen dorre verklaring van het beeld, dat meer dan levensroot op het doek geteerd werd, maar eene beschrijving welke ieder op zichzelf een juweeltje van woordkunst, van taalmuziek en meegemaakt hebben, wat een gewijde atmosfeer heette er in de zaal!

Na afloop van de lezing kwamen verschillende hoorders en toehoorders spontaan naar een der stuursleden toe om hun dank te betuigen voor de avond. Deze spontaneit, deze waardeering „speeches of lumes”. Deze avond was een waardig besluit voor het seizoen.

L. D. PETIT,
 Secretaris Afd. Amsterdam

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur.

HOOFDBESTUURSVERGADERING op Zaterdag 17 April c.k., ten 2 ure, in het gebouw der Vereeniging Heulstraat 17, den Haag.

Punten van behandeling.

1. Opening en installatie nieuwe H.B.-leden, de Mr. J. Huges, Voorzitter der Afdeling Arnhem gevolge art. 11 2e lid Huish. Reglem. en W. C. C. van der Meer, Bestuurslid der Ver. Suriname, ingevolge eenkomst met O. en W. (Zie K. W. 24 Dec. 1925).
2. Notulen. (Zie K. W. 29 Oct. 1925, No. 44).
3. Jaarverslag, Rekening en Verantwoording 1925 rapport Verificatie-Commissie en Begrooing (Zie K. W. 18 Maart 1926, No. 11).
4. Bepalen plaats Algemeene Vergadering 1926 en stelling datum.
5. Mededeelingen.
6. Rondvraag en sluiting.

De Secretaris,
 VAN DER BRUG

H.H. Secretarissen (Secr.-Peningmrs.) die, voor werving van nieuwe leden in hunne afdeling, en wenschen te hebben, worden gewezen op de afdeelingen.

Haagsche Glazenwasscherij „Duinoord”
 Schuytstraat 57 : DEN HAAG : Tel. 3464
 FABRIEK VAN JALOUZIEËN, MARQUISEN EN ROLLUIKEN
 Levering van alle soorten Timmerwerk

Voor Hondenartikelen:

Krachtvoeder, Dogcakes, Hokken, Manden, Stoelen, Halsbanden, Lijnen, Transporthokken, enz.

IS HET ADRES: 5046

P. H. VERSEVELDT

Fred. Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 53384
(Voortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr. 97)

ve van het Ned. Inst. v. Handelsvoorlichting te Scheveningen, Neptunusstraat 59.

ADRESBOEK 1926

alle in Europa verblijfhoudende Oost- en West-Indische Ambtenaren en Officiëren, volgens officieele gegevens samengesteld door J. J. H. Buijs, Adjt.-Comm. het Dep. van Koloniën, 13e afd., Bur. Comptabiliteit. Het oors. f 2.40.

Dit werk zal het volgend jaar niet meer verschijnen.

De heer M. van Lokhorst, oud-officier, lid van „Oost en West”, Riouwstraat 136, Den Haag, stelt zich beschikbaar tot het houden van lezingen met lichtbeelden over onze en over vreemde koloniën.

De verslagen uit de groote bladen luiden alle bijzonder gunstig. De billijk gestelde voorwaarden, zijn ten behoeve van vereenigingen, die een nuttig doel nastreven, voor wijziging vatbaar. Men wende zich rechtstreeks tot den heer Lokhorst voornoemd.

Van de Redactie.

Door omstandigheden bleef in dit Nr. de rubriek „Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt” achterwege.

Van het Informatie-Bureau:

INDISCHE VERLOFGANGERS.

van Slooten, Gouvernementsarts 1e klasse bij het Centraal Geneeskundig Laboratorium te Weltevreden, Frankenslag 55, 's-Gravenhage.

van den Broek, Onderwijzer 1e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs, p/a. A. de Haas, Paardenstraat 15 te Leeuwarden.

van Bulting, Werkmeester bij de Staatsspoor- en Tramw. Soembawastraat 23huis, Amsterdam.

van Axt, Commies bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, p/a. J. W. Hahn, Spanbeck (L.).

van Lentze, Hoofdopzichter bij den Waterstaat en Lands Burgerlijke Openbare Werken, p/a. v. Geuns, Weede v. Dijkveldstraat 41 te 's-Gravenhage.

van E. Stoll, Hoofdcammies bij het Hoofdkantoor in- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Galileistraat 71, 's-Gravenhage.

van Budelman, Boekhouder bij het Marine-Etablissement te Soerabaja, Toldwarsstraat 24, Amsterdam.

van Doll, Technisch Ambtenaar der 2e klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Amsterdamsche Straatweg 222bis, Utrecht.

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU

VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

I BESCHERMT UW OOGEN MET ZEISS-PUNKTALGLAZEN

H. C. Paulus, Commies-kashouder bij de Landsdrukkerij, Elsstraat 35, 's-Gravenhage.

F. J. A. Wolrabe, 1e Commies bij het Dept. van Marine, Hanenburglaan 73, 's-Gravenhage.

L. L. H. Brugman, Commies bij de Staatsspoor- en Tramw. Goudenregenstraat 55, Den Haag.

Mevr. J. Brugman geb. Kain, 1e Klerke met den titel van 3e commies bij de Staatsspoor- en Tramw. Goudenregenstraat 55, Den Haag.

Th. O. B. Ganther, Controleur der 1e klasse bij het Binnenlandsch Bestuur in de gewesten buiten Java en Madoera, Beninckstraat 133, Den Haag.

G. A. Beljaars, Stationscommies 3e klasse bij de Staatsspoor- en Tramw. Obrechtstraat 493, Den Haag.

Mr. B. J. M. Hanlo, tijdelijk buitengewoon voorzitter v. d. Landraad te Semarang, Emmastraat 35, Arnhem.

W. C. Drijver, Gezaghebber bij de Gouvernements-Marine, van Eeghenstraat 48 I, Amsterdam.

C. J. Visscher, Hoofdcammies bij de afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, Huize „Firmine”, Overschie.

Mej. G. S. van Oosteroom, Hoofdverpleegster bij het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg, 2de Kostverlorenkade 2 I, Amsterdam.

J. P. Captijn, Inspecteur bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, p/a. J. Th. Schoenmakers, Naarderstraat 60, Huizen (N.-H.).

J. H. G. Herrebrugh, tijdelijk waarnemend Kantoorhoofd 1e klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, p/a. R. L. Brantz, Lohmansstr. 26, Amsterdam.

J. W. van de Weyer, Controleur 2de klasse Telegraaf- en Telefoondienst, Stationsplein, Simpelveld.

Mej. R. van Brederode, Hoofdverpleegster bij het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg, 2de Kostverlorenkade 2 I, Amsterdam.

Ir. H. A. Vreeburg, Hoofdingenieur bij de Luchtvaartafdeling, p/a. Mevr. de Boer, Frederik Hendrikplein 17, 's-Gravenhage.

C. Hensen, Verpleger bij het Krankzinnigengesticht te Buitenzorg, Wilhelminastraat 24, Meppel.

J. H. Wiggers, Ambtenaar tijdelijk ter beschikking van den directeur der Burgerlijke Openbare Werken, p/a. G. Wiggers, Houthandel, Elburg.

J. Koneijnenberg, Technisch Ambtenaar 2de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, Javastraat 48, Amsterdam.

W. G. H. Ch. Bickes, Controleur 1ste klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, p/a. F. Wentzel, Rembrandtlaan 16, Bilthoven.

ELECTRISCHE GEYSERS

Goedkoop - Zuinig - Gevaarloos

Complete Electriscche Sanitaire Installatiën

W. G. SCHEERES

Electro-technisch Bureau 5052

DEN HAAG

Kantoor en Monsterkamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Roos en Doorn 9

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43 Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m. Zaterdag na 12 uur gesloten

Directeur: A. VAN BOXTEL,

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b

Telefoon van 9-12 10733

ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58

X. X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachtopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

Electriscche- en

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting

GEZ. v. D. BOSCH & Co.

Dirk Hoogenraadstr. 168, Scheveningen

Eigen waterinstallatie

Beslist zacht water

ZENDT PRIJSCOURANT OP AANVRAAG

Speciaal ingericht voor het wasschen van

GORDIJNEN en FIJNGOED 5221

Mutatiestaat van 7 tot 14 April.

Nieuwe Leden:

Geïntroduceerd door:

Mevrouw E. A. E. van Tiedemann, Nijmegen, Joh. Vijghstraat 42. f 5.—

G. C. de Vos, oud-Kapitein O.-I. L., Nijmegen, Javastraat 33. f 5.—

Kedde, gep. Hoofdonderwijzer O.-I., Nijmegen, Joh. Vijghstraat 48. f 5.—

Indische Sociëteit der Koloniale Reserve,, Nijmegen, Prins Hendrik-kazerne. f 5.—

van Lokhorst, 1ste Luitenant der Grenadiers, Den Haag, Riouwstraat 136. f 5.—

E. F. Weijergang, oud-Administrateur suikerfabriek, Den Haag, van Boetzelaerlaan 183. f 5.—

Mevrouw Dietz van den Broek d'Obrenan, Den Haag, Javastraat 144. f 5.—

Mevrouw A. Roëll-Cremer, Den Haag, Hofzichtlaan 7. f 5.—

Mevrouw H. van der Linden, Den Haag, Louise de Colignystraat 157. f 5.—

L. A. Maurenbrecher, Den Haag, Anna Paulownastraat 9. f 5.—

Secretaris afd. Nijmegen.

Secretaris Dagelijksch Bestuur.

den heer L. Th. van der Kruk te Den Haag.

Baronesse van Lijnden te Den Haag.

Mevrouw J. M. S. van der Zwet te Den Haag.

Eigen aanmelding.

Nieuwe Begunstigers:

Leids, oud-Luit.-Kolonel N.-I. L., Nijmegen, Bijleveldsingel 15. f 2.50

Secretaris Afd. Nijmegen.

Adresveranderingen:

Schuit, van: Amsterdam, van Eeghenstraat 167 naar: Huize „Nieuwerhoek” te Loenen a/d. Vecht.

C. Berg, Litt. Ind. Doets., Leiden, van: Nieuwe Rijn 6 naar: Hooge Rijnwijk 96.

H. van der Veen, Zending-leeraar, van: Noordwijk aan Zee, Zeeweg 10A naar: Oegstgeest, de Kempesterstraat 40 f 5.—

A. F. A. van Zijll de Jong, Ass.-Resident, van: Haarlem, van Eedenstraat 30, naar: Weltevreden, Dep. B.B.

Mr. H. J. Wijnmaalen, Adm. Ambt. B.B., van: Delft, Markt 63 naar: Weltevreden, Dep. B.B.

H. P. Coors, thans: Resident te Indramajoe.

Rectificatie: het juiste adres van Mevrouw B. H. van Deelen-de Kat is: Amersfoort, Prinses Marielaan 13.

WONINGBUREAU „DE CONCURRENT”

Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 36776

Sterk concurrerende voorwaarden voor het: Koopen en Verkoopen van Huizen, Huren en Verhuren van Huizen, Etages en Appartem., gem. en/of ongem.

J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. I. L.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b - DEN HAAG - Tel. 33472
Prima Java Thee
 1,85 per pond
Huishoud Thee
 1,50 per pond

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWELLEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELEN.

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamedrukkerwerk moet er aantrekkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamedrukkerwerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag:

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraichissements
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
 FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKE GERENOMMEERDE WIJNKELDER

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeyen, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. In die bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetreft willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actuele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten behoeve van personen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de Heer J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappeijne van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maesstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.

Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost, II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkjes met Vooruitzichten.
 - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
 - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijke Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-I. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
 - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
 - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-I. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.**
<p>Serie I.</p> <p>No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
 " 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
 " 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
 " 4. Sarkat-Islam.
 " 5. De Suikerrijverheid in Nederlandsch-Indië.
 " 6. De afschaffing van de laatste heerenendiensten op Java.
 " 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
 " 8. De Europeesche vrouw in Indië.
 " 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
 " 10. Over de Kolonie Suriname.</p> | <p>Serie II.</p> <p>No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
 " 2. Het Javaansch tooneel.
 " 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
 " 4. De thee-cultuur op Java.
 " 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
 " 6. Een doode taal in Indië.
 " 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
 " 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
 " 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
 " 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.</p> |
|--|---|

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia.

Zeebaboe's en Jonge
beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAN"
 Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
 van Boetselaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248